

ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

**Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΦΥΛΟ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΤΑ
ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1974-97.**

*ΔΩΔΩΝΗ, Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Φ.Π.Ψ.,
(ανάτυπο)*

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2001

Εισαγωγικά

Η εκπαίδευση, ως χώρος διανοητικής εργασίας, ήταν από τους πρώτους που άνοιξε για να δεχθεί τις γυναίκες για εργασία. Η παγιωμένη διαχρονικά κοινωνική παραδοχή για το ρόλο των γυναικών στο χώρο της οικογένειας επεκτάθηκε σταδιακά και κυρίως μετά τη γενίκευση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και στο χώρο εργασίας του σχολείου και προσδιόρισε την παραδοχή της καταλληλότητας του γυναικείου φύλου για διδασκαλία. Αρχικά, βέβαια, η καταλληλότητα των γυναικών για διδασκαλία περιορίστηκε στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως προκύπτει από σχετικές μελέτες, η δευτεροβάθμια εκπαίδευση συγκριτικά με την πρωτοβάθμια, τόσο ως χώρος μάθησης όσο και ως χώρος διδασκαλίας, άνοιξε για το γυναικείο φύλο με αρκετή καθυστέρηση και πολλά προβλήματα και δυσκολίες. Η αναγκαιότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τα κορίτσια, στις αρχές του αιώνα, αντιμετωπίστηκε με έντονη επιφυλακτικότητα, σκεπτικισμό ή/και άρνηση.¹ Η κατάσταση αυτή προσδιόρισε καθοριστικά και για πολλά χρόνια μετά την εθνική ανεξαρτησία την πρόσβαση των κοριτσιών στην ανώτατη εκπαίδευση και κατ' επέκταση την παρουσία τους ως διδακτικού προσωπικού σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μετά από έναν επίμονο συλλογικό αγώνα, στον οποίον πρωτοστάτησαν κυρίως δασκάλες μεγαλοαστές, η τριτοβάθμια εκπαίδευση άνοιξε δειλά για τα κορίτσια. Με το Διάταγμα της 8^{ης} Σεπτεμβρίου 1914 για την ίδρυση Αστικών Σχολείων, κατοχυρώνεται θεσμικά το δικαίωμα διορισμού των πρώτων καθηγητριών σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.² Η εξέλιξη που έχει σημειωθεί έκτοτε στη διείσδυση των γυναικών στον εργασιακό χώρο της εκπαίδευσης είναι αρκετά σημαντική και είναι δυνατόν να δοθεί συνοπτικά ως εξής: Στις τρεις πρώτες δεκαετίες του αιώνα, ο αριθμός των γυναικών εκπαιδευτικών σε δημόσια σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν περιορισμένος, σχεδόν σε επίπεδο αποκλεισμού. Αντίθετα στις τρεις τελευταίες

¹ Βλ. Σ. Ζιώγου - Καραστεργίου, Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893) Γ. Γ. Ν. Γ. Αθήνα, 1984· της ίδιας "Προ των προπυλαίων: η εξέλιξη της ανώτατης εκπαίδευσης των γυναικών στην Ελλάδα" στο Β. Δεληγιάννη - Σ. Ζιώγου: Εκπαίδευση και Φύλο, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1993, σ. 333-416· Α. Λαμπράκη - Παγανού: "Η γυναικεία εκπαίδευση και οι νομοθετικές ρυθμίσεις στην Ελλάδα (1878-1985)" στο Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών (Πρακτικά Συνεδρίου) Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, Γ. Γ. Ι., Κ. Ε. Θ. Ι., Αθήνα, 1995, σ. 84-98.

² Βλ. Σ. Ζιώγου - Καραστεργίου, 1993 ό.π. και ιδιαίτερα σ. 382 κ.ε., όπου περιγράφονται οι δυσκολίες επαγγελματικής αποκατάστασης των κοριτσιών πτυχιούχων ΑΕΙ γενικότερα και ειδικότερα των πτυχιούχων των καθηγητικών σχολών.

δεκαετίες έχει σημειώσει μια τόσο μεγάλη αύξηση, ώστε να γίνεται λόγος για θηλυκοποίηση. Πράγματι, τα τελευταία χρόνια στην ελληνική βιβλιογραφία γίνονται συχνά αναφορές για “θηλυκοποίηση” του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.³

Θεωρήσαμε, λοιπόν, σκόπιμο να μελετήσουμε, με βάση τα επίσημα σχετικά στατιστικά στοιχεία, τις αλλαγές που έχουν σημειωθεί στη σύνθεση του κλάδου των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη μεταβλητή φύλο το χρονικό διάστημα 1974-97. Αυτό θα μας δώσει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε αν και κατά πόσο οι αλλαγές αυτές έχουν επηρεάσει τον παραδοσιακό καταμερισμό εργασίας ανάμεσα στα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το επάγγελμα των εκπαιδευτικών προσφέρεται ιδιαίτερα για τη μελέτη των σχετικών ζητημάτων δεδομένου ότι, παρά την τάση επικράτησης του γυναικείου φύλου, ένας σημαντικός αριθμός ανδρών εξακολουθεί να διδάσκει στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Επίσης, ο καταμερισμός του διδακτικού έργου ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες εκπαιδευτικούς αξίζει να αναδειχτεί, επειδή, σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, αποτελεί μια από τις παραμέτρους αυτού που αναφέρεται ως κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα, μέσω του οποίου ο σχολικός μηχανισμός συμβάλλει στην αναπαραγωγή και στη συντήρηση των πατριαρχικών σχέσεων ανάμεσα στα φύλα.⁴

Τα στατιστικά στοιχεία, με τα οποία ασχοληθήκαμε στα πλαίσια της μελέτης αυτής, αφορούν, αποκλειστικά και μόνο, τα δημόσια ημερήσια Γυμνάσια και Λύκεια γενικής κατεύθυνσης. Επιλέξαμε να μην ασχοληθούμε με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, παρόλο που παρουσιάζει μεγάλο κοινωνιολογικό ενδιαφέρον από πολλές απόψεις και ειδικότερα ως προς το θέμα που μας απασχολεί εδώ. Η επιλογή μας αυτή στηρίχτηκε στο γεγονός ότι η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση διαφοροποιείται σημαντικά από τη Γενική Εκπαίδευση από πολλές πλευρές και ιδιαίτερα ως προς τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών, πολλοί/ές από τους οποίους/ες δεν έχουν αποφοιτήσει από τις λεγόμενες “καθηγητικές” σχολές.⁵ Στη μελέτη μας, επίσης, δε συμπεριλάβαμε

³ Βλ. Χρ. Κάτσικας - Γ. Κ. Καββαδίας: Η Ελληνική Εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000, Gutenberg, Αθήνα, 1996.

⁴ Βλ. R. Deem: Women and schooling, Routledge & Kegan Paul, London, 1978 Michèle Barrett, Women's oppression Today Verso, London, 1980 P. A. Schmuck (ed): Women Educators Employees of school in Western Countries, State University of New York Press 1987, Albany, 1987 - S. Acker (Ed.) Teachers, Gender and Careers, The Falmer Press, London, 1989.

⁵ Η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο μελέτης και έρευνας. Βλ. Ελένη Σιάνου: Οι εκπαιδευτικοί της τεχνικής εκπαίδευσης: Στάσεις και αντιλήψεις για τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Φ. Π. Ψ. , 1991 (αδημοσίευτη), όπου καταγράφονται οι ποσοτικές διαφοροποιήσεις

τους/τις εκπαιδευτικούς που εργάζονται στα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια, καθώς η θεσμοθέτηση και η λειτουργία τους δεν καλύπτει το χρονικό διάστημα που εξετάζουμε.⁶

Τα ζητήματα που θα μας απασχολήσουν στα πλαίσια της μελέτης που επιχειρούμε για τη σύνθεση και το φυλετικό καταμερισμό εργασίας στο διδακτικό προσωπικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι τα ακόλουθα τέσσερα:

1. Η σύνθεση του διδακτικού προσωπικού με βάση το φύλο.
2. Η κατανομή ανδρών και γυναικών εκπαιδευτικών στους δύο κύκλους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο - Λύκειο).
3. Η κατά φύλο κατανομή των εκπαιδευτικών στις διάφορες ειδικότητες.
4. Η εκπροσώπηση των δύο φύλων στις διάφορες διοικητικές θέσεις της εκπαίδευσης.

κατά φύλο τόσο των εκπαιδευτικών όσο και του μαθητικού πληθυσμού των Τ. Ε. Λ. Επίσης, εξετάζονται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας με βάση το φύλο στη Γενική και στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση καθώς και για την επίδοση των μαθητών/τριών στα μαθήματα ειδίκευσης. Βλ. ακόμα Μ. Κασσωτάκης "Η άνιση συμμετοχή των δύο φύλων στη μέση τεχνική εκπαίδευση και το Ενιαίο Λύκειο, στο Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών 1995, σ. 36-47, ό.π. όπου παρατίθενται στοιχεία για την διαφοροποίηση τόσο των ποσοστών πρόσβασης αγοριών και κοριτσιών στην Τ.Ε.Ε. όσο και της επιλογής τους αναφορικά με τους τομείς σπουδών και καταγράφονται τα κοινωνικά αίτια των σχετικών διαφοροποιήσεων.

⁶ Όπως είναι γνωστό τα Ε. Π. Λ. άρχισαν να λειτουργούν το 1984. Για τους λόγους που οδήγησαν στη θεσμοθέτησή τους, τους στόχους τους και τις αντιφάσεις που διέπουν το θεσμό των Ε.Π.Λ. Βλ. Χ. Νούτσος: Ιδεολογία και Εκπαιδευτική Πολιτική, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 1986, σελ. 95-105. Επίσης βλ. Ιφ. Χριστοδούλου: "Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο: Δέκα Χρόνια μετά" Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης, τ. 28, 1994 σ. 35-39.

1. Η σύνθεση του διδακτικού προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με βάση το φύλο.

Για να διαπιστώσουμε την κατανομή των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με βάση το φύλο, από το 1974 και μετά, στηριχτήκαμε και αξιοποιήσαμε τα στατιστικά στοιχεία, που είχαν ήδη δημοσιευτεί στη Στατιστική της Εκπαίδευσης. Τα δημοσιευμένα σχετικά στατιστικά στοιχεία καλύπτουν το χρονικό διάστημα '74-93 (Πίνακας Ι).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

**Κατανομή των εκπαιδευτικών κατά φύλο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
Σχολικά έτη 1974-1993.**

Έτη	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	16060	7473	46.5	8587	53.5
75-76	17179	7958	46.3	9221	53.7
76-77	20384	9340	45.8	11044	54.2
77-78	23161	10506	45.4	12655	54.6
78-79	25858	11636	45.0	14222	55.0
79-80	28693	12918	45.0	15775	55.0
80-81	30866	13751	44.6	17115	55.4
81-82	32533	14319	44.0	18214	56.0
82-83	34946	15342	43.9	19604	56.1
83-84	36857	15966	43.3	20891	56.7
84-85	38486	16683	43.3	21803	56.7
85-86	40002	17387	43.5	22615	56.5
86-87	41500	17844	43.0	23656	57.0
87-88	42364	18130	42.8	24234	57.2
88-89	44078	18732	42.5	25346	57.5
89-90	45359	19303	42.6	26056	57.4
90-91	46580	19906	42.7	26674	57.2
91-92	47479	20109	42.4	27370	57.6
92-93	48229	20453	42.4	27776	57.6

Με βάση, λοιπόν, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία για το χρονικό διάστημα '74-93, έτσι όπως αναγράφονται στον πίνακα I, διαπιστώνουμε ότι διαγράφεται μια συνεχής αυξητική τάση του αριθμού των καθηγητριών. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι το σχολικό έτος '74 - 75 σε σύνολο 16. 060 εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων, οι 8. 587, δηλαδή ποσοστό 53, 5%, είναι γυναίκες. Μια δεκαετία μετά, δηλαδή το σχολικό έτος 1984-85, σε σύνολο 38. 486 οι 21. 803, δηλαδή ποσοστό 57%, είναι γυναίκες. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία που αφορούν τη σχολική χρονιά 1992-93, σε σύνολο 48. 229 οι 27. 771, δηλαδή ποσοστό περίπου 58%, είναι γυναίκες.

Για τα πιο πρόσφατα σχολικά έτη, δηλαδή 1993-97, τα σχετικά στατιστικά ήταν αδημοσίευτα και δεν είχαν υποβληθεί στην απαραίτητη επεξεργασία. Αν και υπήρχε ο αριθμός, κατά ειδικότητα και φύλο, των εκπαιδευτικών που διορίστηκαν κατά τα σχολικά αυτά έτη, ωστόσο δεν είχε υπολογιστεί ο αριθμός εκείνων που είχαν αποχωρήσει για ποικίλους λόγους από την υπηρεσία. Ούτε ο αριθμός εκείνων, που δεν αποδέχτηκαν το διορισμό, είχε καταχωρισθεί. Επιπλέον, στους σχετικούς πίνακες δεν υπήρχαν στοιχεία για τον κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή Γυμνάσιο ή Λύκειο, ούτε για τον τύπο του Λυκείου - Γενικό, Ενιαίο Πολυκλαδικό ή ΤΕΛ - που είχαν τοποθετηθεί οι εκπαιδευτικοί αυτοί. Έτσι, κρίναμε σκόπιμο να παραθέσουμε τα σχετικά στατιστικά στοιχεία σε έναν ξεχωριστό πίνακα (Πίνακας II) για να έχουμε μια ενδεικτική εικόνα για το πώς κυμαίνεται η κατά φύλο κατανομή του διδακτικού προσωπικού στα Γυμνάσια και στα Λύκεια όλων των κατευθύνσεων κατά τους πιο πρόσφατους αυτούς διορισμούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ II

**Διορισμοί εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων
κατά το χρονικό διάστημα '93-97: Κατανομή ως προς το φύλο.**

Έτη	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
93-94	1817	657	36,1	1160	63,9
94-95	1529	580	37,9	949	62,1
95-96	3300	1325	40,1	1975	59,9
96-97	1767	835	47,2	932	52,8
Σύνολο	8413	3397	40,3	5016	59,7

Τα δεδομένα του πίνακα II μας οδηγούν στη διαπίστωση ότι στους πιο πρόσφατους διορισμούς οι γυναίκες εκπαιδευτικοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

πλειοψηφούν των ανδρών περίπου κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες. Συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι το ποσοστό των γυναικών εκπαιδευτικών ανέρχεται περίπου στο 60%, ενώ των ανδρών περιορίζεται στο 40%. Αξίζει, νομίζουμε, να αναφερθεί ότι η διαφορά των είκοσι ποσοστιαίων μονάδων αφορά τους διορισμούς εκπαιδευτικών όλων γενικά των ειδικοτήτων. Δηλαδή, και τους/τις γιατρούς, μηχανικούς, πτυχιούχους ΤΕΙ κτλ. οι οποίοι/ες διδάσκουν στα Ενιαία Πολυκλαδικά και στα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια. Στις περισσότερες από τις ειδικότητες αυτές πλειοψηφούν κυρίως οι άνδρες εκπαιδευτικοί. Εάν εξαιρέσουμε τους/τις εκπαιδευτικούς των ειδικοτήτων αυτών και περιοριστούμε σ' εκείνους από καθηγητικές σχολές η διαφορά που προκύπτει ανέρχεται περίπου στις 28 ποσοστιαίες μονάδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

Διορισμοί εκπαιδευτικών αποφοίτων καθηγητικών σχολών κατά το χρονικό διάστημα 1993 - 1997. Κατανομή ως προς το φύλο.

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
93-94	1646	537	32,6	1109	67,4
94-95	1321	456	34,5	865	65,5
95-96	2440	854	35,0	1586	65,0
96-97	1349	578	42,8	771	57,2
ΣΥΝΟΛΟ	6756	2425	35,9	4331	64,1

Συνεκτιμώντας τα στοιχεία που παρουσιάζονται στους πίνακες I, II και III, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι διαπιστώνεται μια σαφής τάση επικράτησης των καθηγητριών με αντίστοιχο περιορισμό των καθηγητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι βασικότεροι λόγοι που συνέβαλαν στην αύξηση του αριθμού των καθηγητριών κατά το χρονικό διάστημα που εξετάζουμε είναι δυνατό να συνδεθούν με και να αναζητηθούν στις εκπαιδευτικές καινοτομίες και μεταρρυθμίσεις μετά το 1964 και ειδικότερα στις αλλαγές για εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης και ιδιαίτερα

μάλιστα της ανώτατης. Οι βασικότεροι, λοιπόν, από τους λόγους αυτούς είναι δυνατό να θεωρηθούν οι ακόλουθοι:⁷

1. Η θεσμική κατοχύρωση της δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1964. Έτσι, η κατάργηση των διαφόρων τύπων οικονομικών εισφορών που απαιτούσε η φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εξασφάλισε τη δυνατότητα πρόσβασης σε πολλά κορίτσια από μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα.
2. Η ίδρυση καθηγητικών σχολών σε επαρχιακά αστικά κέντρα. Έτσι, πέρα από το ότι αυξήθηκε ο αριθμός θέσεων στις σχολές αυτές, επιπλέον εξέλιπε η αναγκαιότητα απομάκρυνσης των κοριτσιών από τον τόπο καταγωγής, που συχνά προσέκρουε στην αντίδραση ή/και στην άρνηση των γονέων.
3. Εκτός από τους λόγους που συνδέονται με τον εκδημοκρατισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθοριστικά συνέβαλε και η θεσμοθέτηση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ο διαχωρισμός του ενιαίου εξαταξίου Γυμνασίου σε δύο κύκλους Γυμνάσιο - Λύκειο και η κατάργηση των φραγμών που έθεταν οι εισαγωγικές εξετάσεις για πρόσβαση στο Λύκειο (μεταρρύθμιση 1976). Οι θεσμικές αυτές ρυθμίσεις είχαν ως συνέπεια τη μαζικοποίηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την αύξηση των σχολικών μονάδων και κατ' επέκταση την αύξηση των οργανικών θέσεων στα σχολεία. Όπως φαίνεται από τα σχετικά στατιστικά στοιχεία (βλ. Πίνακα Ι) για τη σχολική χρονιά 1975-76, στην ενιαία δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπηρετούσαν συνολικά 17.179 εκπαιδευτικοί, από τους οποίους/ες οι 9.221 (54%) ήταν γυναίκες. Με την παρέλευση μιας πενταετίας, μετά τη μεταρρύθμιση του 1976 (εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, διαχωρισμός Γυμνασίου-Λυκείου), τα σχετικά ποσοτικά μεγέθη περίπου διπλασιάζονται. Συγκεκριμένα, τη σχολική χρονιά '80-81 ο συνολικός αριθμός των εκπαιδευτικών που παρουσιάζονται να διδάσκουν στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο ανέρχεται στις 30.866. Από αυτούς/ές οι 17.115 (56%) είναι γυναίκες.

Σε συνδυασμό με τους παραπάνω λόγους που συνδέονται με καινοτομίες και μεταρρυθμίσεις στο χώρο της εκπαίδευσης, φαίνεται ότι παρατηρείται σιγά-σιγά μια αλλαγή στις κυρίαρχες κοινωνικές αντιλήψεις, αναφορικά με το δικαίωμα των γυναικών να αποκτούν όσο το δυνατόν υψηλότερους τίτλους σπουδών, προκειμένου να

⁷ Βλ. και Ι. Λαμπίρη - Δημάκη "Εκπαιδευτικές τάσεις στην Ελλάδα με έμφαση στην ανώτατη εκπαίδευση: Από τη δεκαετία του '60 προς το "2000" στο Ι. Λαμπίρη - Δημάκη (επ.) Η Ελληνική Κοινωνία στο τέλος του 20^{ου} αιώνα, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1995, σ. 187 - 249.

εξασφαλίζουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Οι αλλαγές αυτές, στο βαθμό που προέκυψαν, είναι δυνατό να συνδεθούν, τόσο με την αύξηση της πρόσβασης των γυναικών σε θέσεις εργασίας του τριτογενούς τομέα στη δεκαετία του 1950,⁸ όσο και με τον προβληματισμό που είχε αναπτύξει και τις διεκδικήσεις που είχε προβάλει το γυναικείο κίνημα στη μακρόχρονη πορεία του.

Ακόμη, η αύξηση του αριθμού των καθηγητριών είναι πιθανό να συνδέεται με το μακρύ χρονικό διάστημα ανεργίας που μεσολαβεί από την αποφοίτηση και την εγγραφή στην επετηρίδα μέχρι το διορισμό στην εκπαίδευση. Έτσι, οι άνδρες πτυχιούχοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εξαιτίας των κυρίαρχων κοινωνικών αντιλήψεων για τα φύλα πιέζονται σε μεγαλύτερο βαθμό συγκριτικά με τις γυναίκες για εξεύρεση εργασίας και για οικονομική αυτονομία, είναι δυνατόν να έχουν ήδη αποκατασταθεί επαγγελματικά και, όταν διορίζονται στην εκπαίδευση, να μην αποδέχονται το διορισμό.

Οπωσδήποτε, η αύξηση του αριθμού των καθηγητριών συνιστά μια θετική εξέλιξη για τις κατακτήσεις του γυναικείου φύλου στον εργασιακό χώρο της εκπαίδευσης, αν συγκριθεί με τα σχετικά δεδομένα παρελθόντων ετών. Ωστόσο, επιτρέπει περιθώρια συγκρατημένης αισιοδοξίας, αν συνεκτιμήσουμε τις ακόλουθες δύο παραμέτρους:

1. Τη μείωση του κοινωνικού γοήτρου και κύρους του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών τα τελευταία 20 - 25 χρόνια και
2. Τον υφιστάμενο καταμερισμό εργασίας με βάση τον παράγοντα φύλο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Βέβαια, η υποβάθμιση του κοινωνικού γοήτρου και κύρους του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα ευρύτερο ζήτημα, που αφορά το σύνολο των εκπαιδευτικών - άνδρες και γυναίκες - σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως τεκμηριώνεται από τη σχετική βιβλιογραφία - διεθνή⁹ και εγχώρια¹⁰

⁸ Βλ. Έφη Αβδελά, Δημόσιοι Υπάλληλοι γένους θηλυκού. Καταμερισμός της εργασίας κατά φύλα στον δημόσιο τομέα, 1908-1955, Ίδρυμα Έρευνας και παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα, 1990.

⁹ Βλ. M. Apple Teachers and Texts: A political economy of class & gender relations in education: Rontledge, London, 1988, όπου καταγράφονται οι διάφορες μορφές άσκησης κρατικού ελέγχου και οι προεκτάσεις τους στην υποβάθμιση της δουλειάς των εκπαιδευτικών. Επίσης H. Judge, "The images of teachers" Oxford Review of education, vol. 21, no 3, 1995, σ. 253-265 όπου αναφέρονται οι αλλαγές στην εικόνα των εκπαιδευτικών σε τρεις δυτικές χώρες: Αγγλία, Γαλλία και Η. Π. Α.

¹⁰ Βλ. Αθ. Ε. Γκότοβος Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση, εκδ. Guntenberg, Αθήνα, 1990. Χ. Κάτσικας - Γ. Κ. Καββαδίας, 1996, ό.π. Θ. Μυλωνάς: "Αλλαγές του ρόλου του εκπαιδευτικού στην Ελλάδα (1840-1990)" Σύγχρονη Εκπαίδευση" τευχ. 68, 1993 σ. 29-46. Β. Βασιλείου -

- συναρτάται και είναι συνέπεια ποικίλων όρων και συνθηκών τόσο μακρο-επιπέδου όσο και μικρο-επιπέδου. Μια διεξοδική αναφορά στο θέμα αυτό είναι πέρα από τα όρια της ανάλυσής μας. Αυτό, όμως, που αξίζει να επισημάνουμε εδώ είναι ότι η αύξηση του αριθμού των καθηγητριών συμβαίνει σε μια συγκυρία, όπου το δημόσιο σχολείο διέρχεται κρίση¹¹ και το επάγγελμα των εκπαιδευτικών έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές με προεκτάσεις στο κοινωνικό γόητρο και κύρος του. Βέβαια, συχνά η επικράτηση του γυναικείου φύλου στο επάγγελμα των εκπαιδευτικών, αναφέρεται ως ένας από τους λόγους υποβάθμισης του κοινωνικού γοήτρου και κύρους του.¹² Παρά το γεγονός ότι η μαζική πρόσβαση των γυναικών σε ένα επάγγελμα συνδέεται συχνά με την υποβάθμισή του, ωστόσο, όπως τεκμηριώνεται από μελέτες σχετικά με τα χρόνια προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και τις προεκτάσεις τους στο ίδιο το σχολείο και στο κύρος των εκπαιδευτικών, η αυξημένη παρουσία των γυναικών εκπαιδευτικών αποτελεί συνέπεια και αποτέλεσμα μάλλον παρά αίτιο της μείωσης του κοινωνικού γοήτρου και κύρους του επαγγέλματος.¹³ Γενικά, όπως προκύπτει από τις σχετικές αναλύσεις, ο εκδημοκρατισμός και η μαζικοποίηση της εκπαίδευσης αποτελούν σημαντικά και θετικά βήματα. Ωστόσο αυτά τα μέτρα δεν πλαισιώθηκαν με ευρύτερες πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό του σχολείου. Με αυτόν τον τρόπο δεν αντιμετώπισαν τον αντίκτυπό τους στην κρίση του σχολείου και στην υποβάθμιση του κύρους των εκπαιδευτικών. Αυτό που κυρίως έχει ενδιαφέρον για την ανάλυσή μας είναι, όπως ήδη αναφέρθηκε, ότι η παραπέρα αύξηση του αριθμού των καθηγητριών σημειώνεται σε μια περίοδο που το κοινωνικό κύρος και το γόητρο του επαγγέλματος είναι ανοιχτό στην υποβάθμιση. Η θέση, δηλαδή, των γυναικών στο επάγγελμα ενισχύεται όταν το επάγγελμα παρουσιάζει σαφείς δείκτες υποβάθμισης και χαμηλής κοινωνικής υπόληψης.

Παπαγεωργίου: "Το επάγγελμα και η κοινωνική θέση των εκπαιδευτικών: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις" "Τα εκπαιδευτικά" τ. 25-28, 1992 σ. 114-127. Π. Χαραμής "Ο εκπαιδευτικός σήμερα: Προβλήματα και Προοπτικές", Άλφα τευχ. 1, 1995 σ. 80-81.

¹¹ Βλ. Β. Charlot Το Σχολείο Αλλάζει. Κρίση του σχολείου και κοινωνικοί μετασχηματισμοί, μτφρ. Ελ. Μποναφάτου και Ν. Παπαγεωργίου, εκδ. Προτάσεις, Αθήνα, 1992· Τ. Husén, Η αμφισβήτηση του σχολείου, μτφρ. Π. Χατζηπαντελή, εκδ. Προτάσεις, Αθήνα 1991.

¹² Για μια επισκόπηση και παρουσίαση των θέσεων των σχετικών μελετών βλ. Β. Βασιλείου - Παπαγεωργίου, 1992, ό.π.

¹³ Βλ. Μ. Ηλιού: "Μια καταγραφή προβλημάτων στην ελληνική εκπαίδευση" Σύγχρονη Εκπαίδευση τευχ. 76, 1994 σ. 19-22

2. Καταμερισμός εργασίας με βάση το φύλο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ένα δεύτερο ζήτημα που θελήσαμε να διερευνήσουμε στα πλαίσια της μελέτης αυτής, είναι, όπως ήδη έχει αναφερθεί, ο καταμερισμός εργασίας ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ανάγνωση, λοιπόν, των σχετικών στατιστικών στοιχείων μας οδηγεί στη διαπίστωση ότι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εγγράφεται ένας συγκεκριμένος καταμερισμός εργασίας ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εκπαιδευτικούς και αυτός αποτυπώνεται με τρεις τουλάχιστον δείκτες:

1. Την κατανομή των γυναικών και των ανδρών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο - Λύκειο.
2. Την κατανομή των γυναικών και των ανδρών στις διάφορες ειδικότητες και τέλος
3. Την εκπροσώπηση των εκπαιδευτικών των δύο φύλων σε θέσεις διοικητικών στελεχών, καθώς και σε θέσεις Σχολικών Συμβούλων για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

2.1. Κατανομή των γυναικών και των ανδρών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και το Λύκειο

Αναφορικά με την κατανομή των γυναικών και ανδρών εκπαιδευτικών στους δύο κύκλους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα σχετικά στατιστικά δεδομένα μας οδηγούν στη διαπίστωση ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί διδάσκουν στο Γυμνάσιο σε πολύ μεγαλύτερα ποσοστά συγκριτικά με τους άνδρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

Κατανομή εκπαιδευτικών κατά βαθμίδα εκπαίδευσης
και φύλο

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες	%	Γυναίκες	%	Σύνολο	Άνδρες	%	Γυναίκες	%
74-75	16060	7473	46.53	8587	53.47					
75-76	17179	7958	46.32	9221	53.68					
76-77	11120	4225	37.99	6895	62.01	9264	5115	55.21	4149	44.79
77-78	13524	5134	37.96	8390	62.04	9637	5372	55.74	4265	44.26
78-79	15597	5914	37.92	9683	62.08	10261	5722	55.76	4539	44.24
79-80	17614	6755	38.35	10859	61.65	11079	6163	55.63	4916	44.37
80-81	19220	7279	37.87	11941	62.13	11646	6472	55.57	5174	44.43
81-82	20353	7630	37.49	12723	62.51	12180	6689	54.92	5491	45.08
82-83	21682	8053	37.14	13629	62.86	13264	7289	54.95	5975	45.05
83-84	22272	8130	36.50	14142	63.50	14585	7836	53.73	6749	46.27
84-85	22936	8436	36.78	14500	63.22	15550	8247	53.04	7303	46.96
85-86	23834	8813	36.98	15021	63.02	16168	8574	53.03	7594	46.97
86-87	25323	9416	37.18	15907	62.82	16177	8428	52.10	7749	47.90
87-88	26042	9674	37.15	16368	62.85	16322	8456	51.81	7866	48.19
88-89	27237	10110	37.16	17127	62.84	16841	8622	51.20	8219	48.80
89-90	28154	10529	37.40	17625	62.60	17205	8774	51.00	8431	49.00
90-91	28939	10203	36.00	18136	64.00	17641	9003	51.03	8638	48.97
91-92	29520	10979	37.19	18541	62.81	17959	9130	50.84	8829	49.16
92-93	30356	11424	37.63	18932	62.37	17873	9034	50.55	8839	49.45

Συγκεκριμένα, όπως παρατηρούμε στον πίνακα IV, αμέσως μετά το διαχωρισμό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε Γυμνάσιο - Λύκειο το σχολικό έτος '76-77, το ποσοστό των γυναικών εκπαιδευτικών που εργάζονται στο Γυμνάσιο ανέρχεται στο 62%, ενώ των ανδρών περιορίζεται στο 38%. Αντίθετα, στο Λύκειο, κατά το ίδιο σχολικό έτος, το ποσοστό των γυναικών είναι κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από εκείνο των ανδρών. Συγκεκριμένα, έχουμε περίπου 45% γυναίκες και 55% άνδρες. Στο διάστημα της εικοσαετίας που εξετάζουμε, παρατηρούμε ότι στο Γυμνάσιο η διαφορά των ποσοστών ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες εκπαιδευτικούς διατηρείται σταθερή. Δηλαδή, το ποσοστό των γυναικών, με μικρές αυξομειώσεις από έτος σε έτος, κυμαίνεται σταθερά μεταξύ του 62 - 64% και των ανδρών επίσης σταθερά μεταξύ του 36 - 38%.

Αντίθετα, στο Λύκειο η κατανομή του διδακτικού προσωπικού με βάση τον παράγοντα φύλο παρουσιάζει μια διαφορετική εικόνα. Η ανάγνωση των δεδομένων του πίνακα IV μας δείχνει ότι:

1. Η αρχική διαφορά των ποσοστών, δηλαδή το πρώτο σχολικό έτος '76-77, που γίνεται ο διαχωρισμός σε Γυμνάσιο-Λύκειο, είναι μικρότερη συγκριτικά με την αντίστοιχη για το Γυμνάσιο. Συγκεκριμένα στο Λύκειο η διαφορά των ποσοστών περιορίζεται στις δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες ενώ στο Γυμνάσιο ανέρχεται στις εικοσιτέσσερις (24).
2. Η διαφορά των ποσοστών παραμένει σταθερή μέχρι το σχολικό έτος '82-83. Στη συνέχεια σημειώνεται μια τάση μείωσης της διαφοράς, η οποία μάλιστα τα δύο τελευταία σχολικά έτη, '91-92 και '92-93, περιορίζεται στο επίπεδο των δύο (2) έως μιας (1) ποσοστιαίας μονάδας. Θα μπορούσε, δηλαδή, να υποστηριχτεί ότι η διαφορά τείνει να εξαλειφθεί.

Η τάση μείωσης της διαφοράς των ποσοστών έτσι όπως σημειώνεται στο Λύκειο ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στο Λύκειο, μόλις αποκτήσουν το δικαίωμα βελτίωσης της θέσης τους στην υπηρεσία, μετά από δέκα ή δεκαπέντε χρόνια διδασκαλίας, τείνουν να αξιοποιούν το συγκεκριμένο δικαίωμα για μετακίνηση στο Γυμνάσιο. Ακόμη, είναι πιθανό να τείνουν να συνταξιοδοτούνται πρώιμα, δηλαδή, αμέσως μόλις συμπληρώσουν το κατώτατο απαιτούμενο όριο υπηρεσίας. Τις θέσεις που εκκενώνονται καταλαμβάνουν οι νεοδιοριζόμενες καθηγήτριες, οι οποίες πέρα από το ότι υπερτερούν αριθμητικά των ανδρών (βλ. Πίνακα II και III) ακόμη, εφόσον οι οργανικές θέσεις στο Γυμνάσιο είναι ήδη κατειλημμένες, τοποθετούνται, χωρίς περιθώρια επιλογής, στο Λύκειο.

Τα παραπάνω αποτελούν, κατά την προσωπική μας εκτίμηση, μια πιθανή εξήγηση της αύξησης που παρουσιάζουν τα ποσοστά των γυναικών εκπαιδευτικών στο Λύκειο τα τελευταία χρόνια. Η πιθανή αυτή εξήγηση είναι δυνατόν, νομίζουμε, να θεμελιωθεί και να στηριχτεί στα στατιστικά δεδομένα σχετικά με τις ηλικίες των εκπαιδευτικών της Β/βάθμιας εκπαίδευσης. Έτσι, στους σχετικούς πίνακες I και II του παραρτήματος έχουμε τη δυνατότητα να δούμε ότι αμέσως μετά τη σχολική χρονιά 1982-1983 οπότε, όπως αναφέραμε, αρχίζει η τάση μείωσης της διαφοράς των ποσοστών ανάμεσα στους άνδρες και στις γυναίκες εκπαιδευτικούς, στο Γυμνάσιο τα ποσοστά των γυναικών μέχρι την ηλικία των 50 χρόνων είναι υψηλότερα από των

ανδρών. Ενδεικτικά, για τη σχολική χρονιά 1992-1993 παρατηρούμε ότι στις ηλικίες των 25-29 η διαφορά είναι περίπου 44 ποσοστιαίες μονάδες. Σταδιακά μειώνεται αλλά ωστόσο διατηρείται περίπου στις 20 μονάδες μέχρι την ηλικία των 49 χρόνων. Από την ηλικία των 50 χρόνων και άνω τα ποσοστά αντιστρέφονται υπέρ των ανδρών.

Αντίθετα, στο Λύκειο η αντιστροφή των ποσοστών υπέρ των ανδρών παρουσιάζεται σε πρωιμότερη ηλικία. Συγκεκριμένα παρατηρούμε ότι μέχρι την ηλικία των 34 χρόνων το ποσοστό των γυναικών είναι κατά 26 περίπου μονάδες μεγαλύτερο του ποσοστού των ανδρών. Από την ηλικία των 40 και άνω το ποσοστό των γυναικών παρουσιάζει τάση μείωσης. Αρχικά η μείωση είναι 16 περίπου μονάδες και φτάνει στις 53 περίπου μονάδες για την ηλικιακή κατηγορία των 50-54 χρόνων και, τέλος, ανέρχεται στις 58 μονάδες για την ηλικιακή κατηγορία των 55 χρόνων και άνω.

Ωστόσο, για να έχουμε μια σαφέστερη εικόνα για τον καταμερισμό εργασίας ανάμεσα στα φύλα κατά βαθμίδα, θεωρήσαμε σκόπιμο να εξετάσουμε τη διαφοροποίηση που παρουσιάζουν τα σχετικά ποσοστά στα θεωρούμενα βασικά μαθήματα. Δηλαδή στα Φιλολογικά, στα Μαθηματικά, στη Φυσική και στη Χημεία. Όπως παρατηρούμε, λοιπόν, στους πίνακες 2β έως και 5β του παραρτήματος, στα βασικά αυτά μαθήματα σημειώνεται μεγάλη διαφοροποίηση στην κατανομή των φύλων στις δύο βαθμίδες. Συγκεκριμένα, το ποσοστό τόσο των γυναικών Φιλολόγων, όσο και των Μαθηματικών, των Φυσικών και των Χημικών που παρουσιάζεται να εργάζεται στο Γυμνάσιο είναι διαχρονικά υψηλότερο συγκριτικά με εκείνο στο Λύκειο. Έτσι π.χ. παρατηρούμε ότι το ποσοστό των γυναικών Φιλολόγων που παρουσιάζεται να εργάζεται στο Γυμνάσιο, κατά το σχολικό έτος '92-93, δηλαδή το τελευταίο σχολικό έτος για το οποίο υπήρχαν τα σχετικά στατιστικά στοιχεία, φθάνει στο 82%, ενώ στο Λύκειο περιορίζεται στο 72%. Για τους/τις Μαθηματικούς, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 35% γυναίκες στο Γυμνάσιο και μόλις 16% στο Λύκειο. Για τους/τις Φυσικούς 35% γυναίκες στο Γυμνάσιο, ενώ μόλις 17% στο Λύκειο. Για τους/τις Χημικούς 43% γυναίκες στο Γυμνάσιο, ενώ μόλις 17% στο Λύκειο.

Η άνιση αυτή κατανομή των ανδρών και γυναικών εκπαιδευτικών στα Γυμνάσια και στα Λύκεια συνιστά ένα ζήτημα στο βαθμό που δεχόμαστε ότι το κύρος και το γόητρο των διδασκόντων είναι ανάλογο προς την ηλικία των διδασκόμενων και γενικά ανάλογο προς τη θέση της εκπαιδευτικής βαθμίδας στην οργανική πυραμίδα ενός εκπαιδευτικού συστήματος. Όπως υποστηρίζεται, όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία των διδασκόμενων και όσο υψηλότερη είναι η εκπαιδευτική βαθμίδα, τόσο περισσότερο

εξειδικευμένη είναι η παρεχόμενη γνώση.¹⁴ Κατ' επέκταση, οι εκπαιδευτικοί παίζουν καθοριστικό ρόλο στην πρόσβαση των μαθητών/τριών στη γνώση, που ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα, στις φιλοδοξίες τους και γενικά είναι απαραίτητη για τη συνέχιση των σπουδών ή την απόκτηση τίτλου σπουδών. Επιπλέον, όσο ανώτερη είναι η βαθμίδα της εκπαίδευσης, τόσο ο τίτλος σπουδών, που παρέχει, έχει μεγαλύτερη ανταλλακτική αξία στην αγορά εργασίας. Όλα τα παραπάνω έχουν τις προεκτάσεις τους στο κύρος, στο γόητρο και στην εξουσία των εκπαιδευτικών, τόσο ανάμεσα στο μαθητικό πληθυσμό, όσο και στον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο.

Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι πέρα από το γεγονός ότι η πρόσβαση των γυναικών εκπαιδευτικών στο επάγγελμα αυξάνεται σε μια συγκυρία κοινωνικής υποβάθμισής του, η θέση τους είναι παραπέρα υποβαθμισμένη στο εσωτερικό του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς οι γυναίκες εκπαιδευτικοί με δείκτη την κατανομή τους σε Γυμνάσια - Λύκεια παρουσιάζονται να έχουν περιορισμένο κύρος, γόητρο και εξουσία συγκριτικά με τους άνδρες συναδέλφους τους.

Βέβαια, η κατανομή των φύλων στους δύο αυτούς κύκλους δεν προσδιορίζεται από θεσμικές ρυθμίσεις ή υπουργικές εγκυκλίους. Απ' αυτή την άποψη, τα υψηλότερα ποσοστά καθηγητριών στο Γυμνάσιο προβάλλονται συνήθως ως συνέπεια προσωπικής τους επιλογής και προτίμησης ή/και απόφασης του αρμόδιου διοικητικού οργάνου (ΠΥΣΔΕ). Βέβαια, ακόμα και οι προσωπικές επιλογές ή προτιμήσεις ή και διοικητικές αποφάσεις δεν είναι δυνατόν παρά να είναι στον ένα ή τον άλλο βαθμό κοινωνικά προσδιορισμένες. Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, η κατάσταση που αποτυπώνεται αναφορικά με την κατανομή των εκπαιδευτικών με βάση τον παράγοντα φύλο στο εσωτερικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι δυνατό να αναζητηθεί στους ακόλουθους λόγους:

1. Υπάρχει μια πλατιά διαδεδομένη αντίληψη, σύμφωνα με την οποία η διδασκαλία στο Λύκειο συγκριτικά με τη διδασκαλία στο Γυμνάσιο δεν έχει υψηλό βαθμό συμβατότητας με τον παγιωμένο κοινωνικό ρόλο των γυναικών στο χώρο της οικογένειας. Απαιτεί πολύωρη και συστηματική προετοιμασία, γεγονός που λειτουργεί αποτρεπτικά, τόσο για τα αρμόδια διοικητικά όργανα, όσο και κυρίως για τις ίδιες τις γυναίκες, δεδομένων των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων που επιβάλλει ο παγιωμένος και παραδοσιακός ρόλος τους στην οικογένεια.

¹⁴ Βλ. J. Evetts: Women in Primary Teaching: Unwin Hyman, London, 1990, όπου γίνεται σύγκριση του γοήτρου και του κύρους ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης.

2. Οι άδειες απουσίας, μονοήμερες ή πολυήμερες, για την αντιμετώπιση των αναγκών και των υποχρεώσεων που επωμίζονται στα πλαίσια του παραδοσιακού οικογενειακού τους ρόλου, π.χ. ασθένειες των οικείων, είναι πολύ πιθανό να χορηγούνται δυσκολότερα στο Λύκειο συγκριτικά με το Γυμνάσιο. Οι ίδιες οι γυναίκες εκπαιδευτικοί, άλλωστε, συναισθανόμενες την ευθύνη που αναλαμβάνουν για την όσο το δυνατόν επαρκέστερη προετοιμασία των μαθητών/τριών για τις απαιτήσεις των γενικών εξετάσεων, διστάζουν να τις ζητήσουν. Το γεγονός αυτό, ενδεχομένως, να λειτουργεί αποτρεπτικά στις γυναίκες να αναλαμβάνουν εργασία στο Λύκειο, καθώς στα πλαίσια του παραδοσιακού οικογενειακού ρόλου τους, αναγκάζονται συχνά να καλύπτουν ανάγκες κοινωνικής πολιτικής.
3. Οι άνδρες εκπαιδευτικοί έχουν πολλούς λόγους να επιδιώκουν θέσεις στο Λύκειο, εφόσον έτσι έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν τόσο την προετοιμασία της διδακτέας ύλης, όσο και την επικοινωνία με τους μαθητές/τριες στα πλαίσια της τυπικής διδασκαλίας, για εξασφάλιση άτυπης και υψηλά αμειβόμενης διδασκαλίας (ιδιαίτερα μαθήματα). Αν λάβουμε, μάλιστα, υπόψη τις πολύ χαμηλές οικονομικές αποδοχές των εκπαιδευτικών, έτσι όπως αναδεικνύονται και δημοσιοποιούνται στα πλαίσια των εκάστοτε απεργιακών κινητοποιήσεών τους,¹⁵ μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι οι άτυπες αυτές μορφές μαθημάτων έχουν αποκτήσει τα χαρακτηριστικά μιας πρόσθετης αναγκαστικής απασχόλησης. Έτσι, από τη στιγμή που οι άνδρες δηλώνουν προτίμηση για το Λύκειο επιλέγονται από τα αρμόδια θεσμικά όργανα. Θα ήταν ίσως ενδιαφέρον να γνωρίζουμε τα δεδομένα για τις δηλωμένες προτιμήσεις των γυναικών εκπαιδευτικών για να μπορούμε να εντοπίσουμε την έκταση και το βαθμό που συναντώνται οι προτιμήσεις των δύο φύλων με τις αποφάσεις των υπηρεσιακών οργάνων.
4. Οι εκπαιδευτικοί στο Λύκειο είναι δυνατόν να αντιμετωπίζουν συχνότερα από ό, τι στο Γυμνάσιο φαινόμενα ανυπακοής, απειθαρχίας και παραβατικότητας που οφείλονται σε ποικίλους λόγους, όπως π.χ. στην ηλικία των παιδιών, στην οργάνωση, δομή και λειτουργία του σχολείου, στην κόπωση και στο άγχος για τις γενικές εξετάσεις, στην έλλειψη ενδιαφέροντος για τα μαθήματα κορμού κλπ. Είναι, επίσης, πιθανόν οι γυναίκες εκπαιδευτικοί να είναι συχνότερα απ' ό,τι οι

---

¹⁵ Ιδιαίτερα μάλιστα κατά την τρίμηνη απεργία των εκπαιδευτικών κατά το σχολικό έτος 1999-97.

άνδρες αποδέκτες τέτοιων μορφών συμπεριφοράς εξαιτίας της εικόνας που τα παιδιά έχουν διαμορφώσει για το γυναικείο φύλο μέσα από τη διαδικασία κοινωνικοποίησής τους.¹⁶ Ακόμη, η άσκηση ελέγχου και καταστολής τέτοιων μορφών συμπεριφοράς συχνά απαιτεί πρακτικές και μορφές παρέμβασης που και οι ίδιες οι καθηγήτριες διστάζουν να εφαρμόσουν, επειδή απάδουν προς το γυναικείο στερεότυπο που έχουν εσωτερικεύσει και αφομοιώσει μέσα από τη διαδικασία κοινωνικοποίησής τους αλλά και ούτε γίνονται αποδεκτές από τη σχολική κοινότητα, όταν το επιχειρούν, ακριβώς για τον ίδιο λόγο. Τα υπόλοιπα, δηλαδή, μέλη της σχολικής κοινότητας αλλά και γενικότερα ο ευρύτερος κοινωνικός περίγυρος, εξαιτίας του κυρίαρχου γυναικείου στερεοτύπου, είναι πολύ πιθανό να κρίνουν αυστηρά ή να απορρίπτουν “σκληρές” μορφές ελέγχου παραβατικών μορφών συμπεριφοράς των μαθητών/τριών από την πλευρά των γυναικών εκπαιδευτικών. Έτσι, τόσο οι προσωπικές “προτιμήσεις” γυναικών και ανδρών εκπαιδευτικών, όσο και οι αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων ενδεχομένως να διαμορφώνονται στο πλαίσιο αυτών των κυρίαρχων αντιλήψεων και στερεοτύπων για το ανδρικό και το γυναικείο φύλο.

---

¹⁶ Είναι γεγονός ότι παραβατική ή “βίαη” συμπεριφορά των μαθητών/τριών στο σχολικό χώρο έχει αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού και μελέτης και έχουν επισημανθεί πολλά από τα γενεσιουργά αίτιά τους. Βλ. Σύγχρονη Εκπαίδευση τεύχος 81 και τεύχος 82 / 1995, όπου δημοσιεύτηκαν τα πρακτικά συνεδρίου με θέμα: “Η βία στο σχολικό χώρο”. Βλ. ακόμη Αργ. Κυρίδης, Η Πειθαρχία στο Σχολείο, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1999. Ωστόσο, δε διαθέτουμε ερευνητικά δεδομένα για τις ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις ως προς τη συχνότητα και τις μορφές έκφρασής τους ανάμεσα σε Γυμνάσιο και Λύκειο καθώς και για τη σχέση τους με τη μεταβλητή φύλο των διδασκόντων. Έτσι, όσα αναφέρονται εδώ στηρίζονται σε άτυπες συζητήσεις με συναδέλφους/σες της Β/θμιας.

2.2 Κατανομή των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο και ειδικότητα.

Η κατανομή των εκπαιδευτικών με βάση το φύλο στις διάφορες ειδικότητες για το χρονικό διάστημα '74-97 παρουσιάζει τις γνωστές παραδοσιακές ιδιοτυπίες. Έτσι, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους: **φιλολόγοι, κοινωνιολόγοι, βιολόγοι, οικονομολόγοι, καθηγήτριες τεχνικών και καθηγήτριες μουσικής**. Κατ' απόλυτη σχεδόν πλειοψηφία καθηγήτριες **ξένων γλωσσών και οικιακής οικονομίας**. Αντίθετα, ο αριθμός τους περιορίζεται σημαντικά στα μαθήματα θετικής κατεύθυνσης, δηλαδή: **μαθηματικά, φυσική και χημεία**. Ουσιαστικά, δηλαδή, διδάσκουν θεωρητικά μαθήματα, μερικά μάλιστα από τα οποία, όπως π.χ. τα καλλιτεχνικά, η μουσική, οι ξένες γλώσσες κλπ., θεωρούνται ως δευτερεύοντα.

Οι διαπιστώσεις αυτές για την κατανομή των ανδρών και των γυναικών εκπαιδευτικών στις διάφορες ειδικότητες αποτυπώνονται ποσοτικά στα σχετικά στατιστικά στοιχεία των πινάκων που παραθέτουμε στο παράρτημα, στο τέλος της μελέτης (βλ. Πιν. 1α – 19α). Στους πίνακες αυτούς μπορούμε να παρατηρήσουμε την κατανομή των εκπαιδευτικών με βάση το φύλο για κάθε ειδικότητα διαχρονικά για το χρονικό διάστημα '74-93. Ωστόσο, για να έχουμε μια συνολική και σχετικά πιο πρόσφατη εικόνα για την κατανομή των εκπαιδευτικών με βάση το φύλο στις διάφορες ειδικότητες κρίναμε σκόπιμο να παραθέσουμε αμέσως παρακάτω σε τρεις πίνακες τα σχετικά στατιστικά στοιχεία αναφορικά με:

- α) τους/τις εν υπηρεσία εκπαιδευτικούς κατά τη σχολική χρονιά '92-93 (Πίν. V).
- β) τους/τις εκπαιδευτικούς που διορίστηκαν στη διάρκεια των σχολικών ετών '93-97 (Πίν. VI). Παραθέτουμε τα σχετικά στατιστικά στοιχεία για τα σχολικά αυτά έτη ξεχωριστά, επειδή, όπως ήδη έχει αναφερθεί σε προηγούμενο σημείο της μελέτης μας τα σχετικά στατιστικά στοιχεία δεν είχαν υποβληθεί στην απαιτούμενη επεξεργασία από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ, όταν κάναμε την έρευνα. Δηλαδή, δεν είναι γνωστό πόσοι/ες από τους/τις εκπαιδευτικούς αποδέχτηκαν ή όχι τον διορισμό τους, πόσοι/ες είχαν στο μεταξύ αποχωρήσει από την υπηρεσία κλπ. και, τέλος,
- γ) τους/τις εκπαιδευτικούς που ήταν εγγεγραμμένοι/ες στην επετηρίδα μέχρι 31-12-95, ημερομηνία όπου τα σχετικά στοιχεία είχαν μηχανογραφηθεί, όταν κάναμε την έρευνα και μας διατέθηκαν από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ (Πίν. VII).

ΠΙΝΑΚΑΣ V

Κατανομή των εκπαιδευτικών κατά φύλο και ειδικότητα: Σχολικό έτος 1992 – 93

Ειδικότητες	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
Θεολόγοι	3457	2003	57,9	1454	42,1
Φιλολογοί	17887	4100	22,9	13787	77,10
Μαθηματικοί	7408	5387	72,7	2021	27,3
Φυσικοί	3982	2940	73,8	1042	26,2
Χημικοί	1066	688	64,6	378	35,4
Φυσιογνώστες	1308	796	60,9	512	39,1
Βιολόγοι	613	244	39,8	369	60,2
Γεωλόγοι	447	315	70,5	132	29,5
Γαλλικής φιλολογίας	1710	107	6,2	1603	93,7
Αγγλικής φιλολογίας	2628	263	10,01	2365	89,99
Γερμανικής φιλολογίας	35	9	12,1	26	74,3
Καλλιτεχνικών	594	192	32,3	402	67,7
Οικονομολόγοι	392	191	48,7	201	51,3
Κοινωνιολόγοι	376	85	22,6	291	77,3
Φυσικής Αγωγής	4042	2634	65,2	1408	34,8
Οικιακής Οικονομίας	909	13	1,43	896	98,57
Μουσικής	1077	369	34,3	708	65,7
Νομικής	153	41	26,80	112	58,00
Λοιπές ειδικότητες	145	81	55,9	64	44,1
<i>Σύνολο</i>	<i>48229</i>	<i>20458</i>	<i>42,4</i>	<i>27771</i>	<i>57,6</i>

Πίνακας VI
Οι εκπαιδευτικοί που διορίστηκαν το χρονικό διάστημα 1993-97 κατά φύλο και ειδικότητα

Ειδι- κότη- τες	93-94				94-95				95-96				96-97				Σύνολο				Σύνο- λο
	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
* Π1	65	51.2	62	48.8	23	41.8	32	58.2	85	50.3	84	49.7	49	44.1	62	55.9	222	48.1	240	51.9	462
Π2	61	14.7	354	85.3	52	15.4	286	84.6	144	21.7	521	78.3	70	20.0	280	80.0	327	18.5	1441	81.5	1768
Π3	131	66.2	67	33.8	131	73.2	48	26.8	157	78.9	42	21.1	140	68.3	65	31.7	559	71.6	222	28.4	781
Π4	101	66.4	51	33.6	119	66.1	61	33.9	233	72.4	89	27.6	183	72.6	69	27.4	636	70.2	270	29.8	906
Π5	2	1.6	125	98.4	1	1.3	79	98.8	11	3.7	289	96.3	4	5.1	74	94.9	18	3.1	567	96.9	585
Π6	27	9.3	262	90.7	20	8.4	219	91.6	23	11.1	184	88.9	6	14.6	35	85.4	76	9.8	700	90.2	776
Π7	5	17.2	24	82.8	1	11.1	8	88.9	9	11.3	71	88.8	2	10.0	18	90.0	17	12.3	121	87.7	138
Π8	2	18.2	9	81.8	12	48.0	13	52.0	32	29.9	75	70.1	31	43.7	40	56.3	77	36.0	137	64.0	214
Π9	15	35.7	27	64.3	26	74.3	9	25.7	41	46.1	48	53.9	16	43.2	21	56.8	98	48.3	105	51.7	203
Π10	4	19.0	17	81.0	1	50.0	1	50.0	7	21.9	25	78.1	13	31.0	29	69.0	25	25.8	72	74.2	97
Π11	100	67.6	48	32.4	51	63.8	29	36.3	102	61.1	65	38.9	42	89.4	5	10.6	295	66.7	147	33.3	442
Π13	-	0.0	1	100.0	3	30.0	7	70.0	2	6.5	29	93.5	5	12.8	34	87.2	10	12.3	71	87.7	81
Π15	-	0.0	23	100.0	-	0.0	10	100.0	1	2.0	49	98.0	1	5.0	19	95.0	2	1.9	101	98.1	103
Π16	24	38.1	39	61.9	16	20.3	63	79.7	7	31.8	15	68.2	16	44.4	20	55.6	63	31.5	137	68.5	200
Σύνολο-λ	537	32.6	1109	67.4	456	34.5	865	65.5	854	35.0	1586	65.0	578	42.8	771	57.2	2425	35.9	4331	64.1	6756

• Όπου: Π1=Θεολόγοι, Π2=Φιλολόγοι, Π3=Μαθηματικοί, Π4=Φυσικοί, Χημικοί, Φυσιογνώστες, Βιολόγοι, Γεωλόγοι, Π5=Γαλλικής Φιλολογίας, Π6=Αγγλικής, Π7=Γερμανικής, Π8=Καλλιτεχνικών, Π9=Οικονομολόγοι, Π10=Κοινωνιολόγοι, Π11=Φυσικής Αγωγής, Π13=Νομικοί - Πολιτικών Επιστημών, Π15=Οικιακής Οικονομίας, Π16=Μουσικής.

ΠΙΝΑΚΑΣ VII

Κατανομή εκπαιδευτικών εγγεγραμμένων στην επετηρίδα κατά ειδικότητα και φύλο

Ειδικότητες	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	N	%	N	%	
Θεολόγοι	2426	44.4	3036	55.6	5462
Φιλολόγοι	3374	17.8	15620	82.2	18994
Μαθηματικοί	8158	63.8	4626	36.2	12784
Φυσικοί	6379	69.1	2850	30.9	9229
Χημικοί	2782	53.0	2472	47.0	5254
Φυσιογνώστες	54	69.2	24	30.8	78
Βιολόγοι	1201	41.6	1682	58.4	2883
Γεωλόγοι	1642	65.5	866	34.5	2508
Γαλλικής	258	5.4	4511	94.6	4769
Αγγλικής	422	8.6	4453	91.4	4875
Γερμανικής	223	15	1267	85	1490
Καλλιτεχνικών	111	40.6	162	59.4	273
Οικονομολόγοι	455	44.2	574	55.8	1029
Κοινωνιολόγοι	942	33.1	1901	66.9	2843
Φυσικής Αγωγής	8358	62.0	5114	38.0	13472
Νομικής	276	26.4	768	73.6	1044
Οικοκυρικών	23	4.9	446	95.1	469
Μουσικής	15	39.5	23	60.5	38
Σύνολο	37099	42.4	50395	57.6	87494

Η συνεκτίμηση των στοιχείων των πινάκων V, VI και VII, όπως βέβαια και των πινάκων 1α - 9α του παραρτήματος, μας επιτρέπουν να υποστηρίξουμε, ότι το φύλο εξακολουθεί να παραμένει ένας βασικός παράγοντας διαφοροποίησης της κατανομής των εκπαιδευτικών στις διάφορες ειδικότητες. Αυτό, όμως, που αξίζει ιδιαίτερα να επισημανθεί είναι ότι η προβαλλόμενη “θηλυκοποίηση” του επαγγέλματος αφορά

ουσιαστικά τις, ως ένα μεγάλο βαθμό, κοινωνικά οριοθετημένες και διαχρονικά πολιτογραφημένες ως “γυναικείες” ειδικότητες.¹⁷

Η σε μεγάλο βαθμό κοινωνική οριοθέτηση των συγκεκριμένων ειδικοτήτων αναδεικνύεται σαφέστατα από μελέτες στο χώρο της ιστορίας της εκπαίδευσης των κοριτσιών.¹⁸ Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι στα τέλη του περασμένου αιώνα από τις ονομαζόμενες “καθηγητικές” σχολές εκείνη που άνοιξε δειλά και δύσκολα για τα κορίτσια, κυρίως από προνομιούχα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα, ήταν βασικά η Φιλοσοφική Σχολή. Οι σπουδές στη Φιλοσοφική και γενικά οι θεωρητικές σπουδές θεωρούνταν μια “συνετή” και “μετρημένη” επιλογή. Μάλιστα, μια επιλογή που ως ένα μεγάλο βαθμό αποτελούσε αναγκαία προϋπόθεση για την πρόσβαση των κοριτσιών στην ανώτατη εκπαίδευση. Το αξιοσημείωτο, ωστόσο, είναι ότι παρόλο που έχει μεσολαβήσει σχεδόν ένας αιώνας και ιδιαίτερα παρόλο που η πρόσβαση των κοριτσιών στην ανώτατη εκπαίδευση από άκρως ελιτίστικη έγινε μαζική, οι σχετικές κοινωνικές οριοθετήσεις για την καταλληλότητα των θεωρητικών σπουδών για τα κορίτσια, έχουν παραμείνει ως ένα μεγάλο βαθμό σταθερές. Καθοριστική συμβολή στη σταθερότητα και στη συντήρηση των ειδικοτήτων των ανδρών και των γυναικών εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, φαίνεται να έχουν οι προσδοκίες τόσο των γονέων, όσο και ιδιαίτερα των ίδιων των εκπαιδευτικών.¹⁹

Σε μια κοινωνικοοικονομική, όμως, περίοδο, όπου σημειώνεται μετατόπιση από την ανθρωπιστική παιδεία στην τεχνοκρατική και όπου οι σπουδές θετικής κατεύθυνσης, σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα,²⁰ υπόσχονται καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές, είναι πολύ πιθανό να αξιολογούνται θετικότερα, τόσο από το μαθητικό πληθυσμό, όσο και από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Κατ’ επέκταση, οι εκπαιδευτικοί των σχετικών ειδικοτήτων είναι πιθανό, μέσα από ένα πλέγμα άτυπων αξιολογήσεων, να έχουν υψηλότερο γόητρο, κύρος και εξουσία στη σχολική κοινότητα

¹⁷ Σε ανάλογη διαπίστωση έχουν καταλήξει παλαιότερα έρευνες, βλ. π.χ. Μ. Ηλιού, “Καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης. Στοιχεία από μία ανέκδοτη έρευνα” στο “Μνήμη Ευάγγ. Παπανούτσου”, τόμος Β_ Gutenberg, Αθήνα, 1983 σ. 323-347 (τα στοιχεία αφορούν τους/τις εκπαιδευτικούς το σχολικό έτος 1966) και Θ. Ανθογαλίδου: “Κοινωνική κριτική και ιδεολογία στην εκπαίδευση” εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα, 1990 (τα στοιχεία αφορούν έρευνα που έγινε το 1986).

¹⁸ Βλ. Σ. Ζιώγου - Καραστεργίου: 1993, ό.π.

¹⁹ Βλ. R. Deem, 1978 ό.π., M. Barrett, 1980 ό.π., M. MacDonald, (Arnot) “Schooling and the reproduction of class and gender relations” στο L. Barton et al (Eds), Schooling, Ideology and Curriculum. The Falmer Press, London, 1980, σ. 29-49. Sh. Riddell “It’s nothing to do with me: Teachers’ views and gender divisions in the Curriculum: στο S. Acker (Ed) 1989, ό.π. σ. 123-138. Kim Thomas Gender and Subject in Higher Education, SRHE and Open University Press, London, 1990.

²⁰ Βλ. Κ. Κασιμάτη Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της Απασχόλησης. Μελέτη 1. Η επιλογή του Επαγγέλματος ΕΛΛΕ, Αθήνα, 1991.

και ευρύτερα. Έτσι, αυτή η ίδια η άνιση κατανομή στις διάφορες ειδικότητες με διαφορετικό κοινωνικό γόητρο και υπόληψη συνιστά μια μορφή άνισης κατανομής γόητρου, κύρους και εξουσίας ανάμεσα στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς των δύο φύλων. Ακόμη η άνιση κατανομή των γυναικών και των ανδρών εκπαιδευτικών στις διάφορες ειδικότητες υποδηλώνει τη σταθερότητα των κοινωνικών αντιλήψεων σχετικά με τις ιδιαίτερες “κλίσεις” και “χαρίσματα” των δύο φύλων και συμβάλλει στην αναπαραγωγή και στην εδραίωσή τους.

3. Κατανομή των εκπαιδευτικών με βάση το φύλο στη διοικητική ιεραρχία της εκπαίδευσης

Ένας πρόσθετος δείκτης που αναδεικνύει και συμπληρώνει τις πραγματικές διαστάσεις της περιθωριακής θέσης των γυναικών εκπαιδευτικών συγκριτικά με των ανδρών στον εργασιακό χώρο της εκπαίδευσης αποτελεί η πολύ περιορισμένη παρουσία τους στις διάφορες θέσεις της διοικητικής ιεραρχίας της εκπαίδευσης καθώς και σε θέσεις σχολικών συμβούλων. Το ζήτημα αυτό μας έχει απασχολήσει στα πλαίσια μιας άλλης μελέτης.²¹

Με βάση τα σχετικά στατιστικά στοιχεία, προκύπτει ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί αποτελούν την αποκλεισμένη πλειοψηφία τόσο σε θέσεις διοικητικών στελεχών σε νομαρχιακό επίπεδο - δηλαδή Προϊσταμένων Διεύθυνσης και Προϊσταμένων Γραφείου - όσο και σε θέσεις Σχολικών Συμβούλων. Σύμφωνα με τα δεδομένα για το σχολικό έτος '94-95 οι γυναίκες εκπαιδευτικοί σε θέσεις Προϊσταμένων Διεύθυνσης ήταν μόλις 2 (3, 5%) ενώ οι άνδρες 55 (96, 5%). Σε θέσεις Προϊσταμένων Γραφείου οι γυναίκες ήταν μόλις 8 (5, 8%) ενώ οι άνδρες 129 (94, 2%). Στις θέσεις Σχολικών Συμβούλων μόνο 28 (14, 3%) ήταν γυναίκες και 168 (85, 7%) ήταν άνδρες. Το φαινόμενο της μειωμένης εκπροσώπησης των γυναικών εκπαιδευτικών σχεδόν σε επίπεδο αποκλεισμού σημειώνεται, επίσης, και στις θέσεις διοικητικής ευθύνης σε επίπεδο σχολικών μονάδων' δηλαδή, στη Διεύθυνση και στην Υποδιεύθυνση των σχολείων.

Βέβαια, όπως είναι ευρύτερα γνωστό και όπως υποστηρίζεται από σχετικές μελέτες,²² το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό. Έτσι τα διοικητικά στελέχη τόσο σε νομαρχιακό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο σχολικών μονάδων θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι είναι οι εκτελεστές και οι ελεγκτές της υλοποίησης των αποφάσεων του αρμόδιου υπουργείου σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία στα σχολεία των διαφόρων βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ωστόσο, για του/τις κατόχους των διοικητικών αυτών θέσεων προβλέπονται αρκετές αρμοδιότητες και δυνατότητες λήψης αποφάσεων, όπως π.χ. η τοποθέτηση των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, οι μεταθέσεις και οι αποσπάσεις των εκπαιδευτικών, κλπ., και βέβαια

²¹ Βλ. Ελένη Μαραγκουδάκη, "Οι γυναίκες διδάσκουν, οι άνδρες διοικούν" στο Β. Δεληγιάννη και Σ. Ζιώγου, Φύλο και Σχολική Πράξη, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1997, σελ. 258-292.

²² Βλ. Α. Ανδρέου - Γ. Παπακωνσταντίνου: Εξουσία και οργάνωση - διοίκηση του Εκπαιδευτικού συστήματος. Εκδ. ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ - Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα, 1994.

προβλέπεται ένα οικονομικό επίδομα. Έτσι θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι οι κάτοχοι των διοικητικών αυτών θέσεων έχουν μεγαλύτερη εξουσία, γόητρο και κύρος συγκριτικά με τους/τις εκπαιδευτικούς της τάξης τόσο μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα, όσο και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

Το σχετικό ζήτημα δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά αν λάβουμε υπόψη μας, τόσο τα υψηλά ποσοστά των καθηγητριών, όσο και ότι σύμφωνα με τα σχετικά στατιστικά στοιχεία (βλ. σχετικούς πίνακες στο παράρτημα) ένας σημαντικός αριθμός καθηγητριών κατέχει μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών ή δεύτερο πτυχίο, τα οποία, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την επιλογή διοικητικών στελεχών, μοριοδοτούνται και μάλιστα υψηλά. Έτσι, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί δε φαίνεται να στερούνται τυπικών προσόντων για τη διεκδίκηση και εξασφάλιση διοικητικών θέσεων. Δεδομένου, μάλιστα, ότι δεν υπάρχουν θεσμικοί περιορισμοί για την πρόσβασή τους στις θέσεις αυτές, είναι δυνατό να προβληθεί η άποψη ότι ο αποκλεισμός των γυναικών είναι προσωπική τους επιλογή. Μια τέτοια άποψη που διατυπωνόταν σε παλαιότερες σχετικές μελέτες, ελέγχεται, όπως είναι φανερό, ως ανεπαρκής και εφησυχαστική. Ελέγχεται ακόμη και για το ότι προωθεί πρακτικές “ενοχοποίησης του θύματος” επειδή ακριβώς μια τέτοια άποψη υποκειμενικοποιεί τις αντικειμενικές συνθήκες και αποδίδει την ευθύνη του όλου ζητήματος στις ίδιες τις γυναίκες. Ακόμη, μια τέτοια άποψη αποδυναμώνεται με βάση πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα, τα οποία συγκλίνουν στη διαπίστωση ότι και ο αποκλεισμός των γυναικών από θέσεις διοικητικών στελεχών είναι κοινωνικά προσδιορισμένος και προσδιορίζεται από τις ακόλουθες αντιλήψεις, συνθήκες, όρους και προϋποθέσεις:²³

1. Την απουσία ευκαιριών για εξοικείωση των γυναικών με το γραφειοκρατικό και τεχνικιστικό περιεχόμενο των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των διοικητικών θέσεων.
2. Τις συλλογικές κοινωνικές νοοτροπίες, οι οποίες έχουν φτάσει να ταυτίζουν τις διοικητικές θέσεις με το ανδρικό πρότυπο.
3. Τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν συνήθως οι γυναίκες που κατέχουν διοικητικές θέσεις, ακριβώς εξαιτίας των συλλογικών αυτών κοινωνικών νοοτροπιών.
4. Την ασυμβατότητα των υποχρεώσεων, που δημιουργούν οι θέσεις διοικητικής ευθύνης, με εκείνες που έχουν οι γυναίκες στο χώρο της οικογένειας, και τέλος

²³ Για μια εκτενέστερη ανάλυση των αντιλήψεων και των συνθηκών αυτών βλ. Ε. Μαραγκουδάκη 1997, ό.π.

5. Τον κυβερνητικό παρεμβατισμό και τον ασφυκτικό έλεγχο της στελέχωσης των διοικητικών υπηρεσιών της εκπαίδευσης από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα.

Εκτός από τον σαφή κοινωνικό προσδιορισμό, αξίζει να επισημανθεί ότι ο συγκεκριμένος αποκλεισμός συνιστά ένα σημαντικό ζήτημα με πολλές προεκτάσεις και με πολλούς αποδέκτες. Αφορά τις ίδιες τις γυναίκες εκπαιδευτικούς, οι οποίες αποκλείονται από τα κέντρα λήψης αποφάσεων στο χώρο απασχόλησής τους. Στερούνται τη δυνατότητα να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν άλλες γυναίκες συναδέλφους, να έχουν ως στόχο την προαγωγή σε διοικητικές θέσεις. Το πιο βασικό είναι τελικά ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί εργάζονται κάτω από την εξουσία και τον έλεγχο του ανδρικού φύλου. Αφορά ακόμη τους/τις μαθητές/τριες, που κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στη γενική εκπαίδευση δεν έχουν την ευκαιρία να βλέπουν τις γυναίκες σε θέσεις εξουσίας σε σχέση με τους άνδρες, με αποτέλεσμα να το δέχονται ως κάτι το σύνηθες και το μη εξαιρετικό. Μάλιστα, οι συνέπειες είναι ιδιαίτερα αρνητικές για τα κορίτσια, τα οποία δεν ενθαρρύνονται να συμπεριλαμβάνουν στους στόχους τους τη διεκδίκηση διοικητικών θέσεων στο χώρο της μελλοντικής απασχόλησής τους.

Συμπερασματικά: σταθερότητα, συνέχεια και μεταβολή

Συνεκτιμώντας όλα όσα αναφέραμε στα πλαίσια της μελέτης αυτής για τον καταμερισμό εργασίας ανάμεσα στα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία αναφορικά με τους δύο κύκλους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τις ειδικότητες και τη διοικητική ιεραρχία, μπορούμε βέβαια να υποστηρίξουμε ότι οι μεταβολές που έχουν σημειωθεί την τελευταία εικοσαετία στον κλάδο των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας είναι ουσιαστικά ποσοτικές μεταβολές.

Αναφορικά, όμως, με τις ποιοτικές διαφοροποιήσεις και τις αντίστοιχες προεκτάσεις τους στο κύρος, στο γόητρο και στην εξουσία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς των δύο φύλων, διαπιστώνεται μεγάλου βαθμού σταθερότητα και συνέχεια. Έτσι, παρά την αύξηση που σημειώνεται στην παρουσία των γυναικών εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το 1974 και εξής, η θέση τους με όρους κύρους, γοήτρου και εξουσίας στο χώρο της εργασίας τους είναι υποδεέστερη συγκριτικά με των ανδρών.

Τα βαθύτερα προσδιοριστικά αίτια της υποδεέστερης θέσης των γυναικών συγκριτικά με των ανδρών τόσο στο χώρο της εκπαίδευσης όσο και γενικότερα στο

δημόσιο χώρο της αμειβόμενης εργασίας, συνδέονται με κοινωνικές δομές και σχέσεις που ξεπερνούν αλλά και συγχρόνως ελέγχουν το σχολικό μηχανισμό. Συγκεκριμένα συνδέονται και αποτελούν άμεση συνέπεια του καπιταλιστικού τρόπου οργάνωσης της οικονομίας και της πατριαρχικής διάρθρωσης των κοινωνιών.

Οι δύο αυτές κοινωνικές δομές μακροεπιπέδου συμβάλλουν συνδυαστικά, όπως υποστηρίζεται, έμμεσα αλλά αποτελεσματικά στην υποδεέστερη θέση του γυναικείου φύλου στον ευρύτερο εργασιακό χώρο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη διχοτομία του ιδιωτικού/οικογενειακού από το δημόσιο τομέα, την ιδεολογικοποίηση της ανωτερότητας του ανδρικού φύλου συγκριτικά με το γυναικείο και γενικά με την αξιολόγηση της ανδρικής εργασίας ως πιο σημαντικής και κυρίως ως ζήτημα κοινωνικής προτεραιότητας ενώ της γυναικείας ως υποδεέστερης και συμπληρωματικής.

Το σχολείο, λειτουργώντας κάτω από τον έλεγχο των συγκεκριμένων οικονομικών δομών και πατριαρχικών σχέσεων, αποτελεί έναν από τους βασικούς μηχανισμούς που στα πλαίσια της ρητορικής του ουδετερότητας ως προς το φύλο, αντανακλά και συγχρόνως αναπαράγει και εδραιώνει με ποικίλους τρόπους και πρακτικές τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας και τις εξουσιαστικές σχέσεις ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Δηλαδή, συμβάλλει ώστε οι γυναίκες να αρκούνται σε μια περιθωριακή και υποδεέστερη θέση στο δημόσιο χώρο της αμειβόμενης εργασίας και παράλληλα να επωμίζονται τη μη αμειβόμενη εργασία στον ιδιωτικό χώρο της οικογένειας. Ένας από τους βασικότερους και πιο αποτελεσματικούς τρόπους που η αναπαραγωγική λειτουργία του σχολείου ως προς το ζήτημα της κοινωνικής ανισότητας των φύλων συντελείται, είναι, όπως ήδη αναφέρθηκε στην αρχή της μελέτης μας, ο καταμερισμός του διδακτικού έργου ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς των δύο φύλων.

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε, ότι παρόλο που ο καταμερισμός εργασίας ανάμεσα στα φύλα στην εκπαίδευση είναι συνέπεια των ευρύτερων κοινωνικών δομών και σχέσεων, ωστόσο, όπως δείχνει η πορεία της εξέλιξης της κοινωνικής θέσης του γυναικείου φύλου, παρουσιάζονται ευκαιρίες αμφισβήτησης και αντιμετώπισής του. Μια τέτοια ευκαιρία, νομίζουμε ότι αποτελεί η αύξηση του ποσοστού των γυναικών εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, η αύξηση της επικοινωνίας που έχουν με τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, εξαιτίας της αύξησης που παρουσιάζει η συμμετοχή τους στο επάγγελμα, είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί προς την κατεύθυνση αμφισβήτησης των όσων οι ευρύτερες δομές και σχέσεις οριοθετούν και υπαγορεύουν. Απαραίτητη, βέβαια, προϋπόθεση αποτελεί να κατανοήσουν οι ίδιες οι γυναίκες εκπαιδευτικοί τα βαθύτερα κοινωνικο-οικονομικά

αίτια που προσδιορίζουν την υποδεέστερη θέση τους στον εργασιακό τους χώρο και να αναπτύξουν τις απαιτούμενες αντιστάσεις τόσο προς όφελος των ίδιων, όσο και προς όφελος των παιδιών που διαπαιδαγωγούν.²⁴

Προς την κατεύθυνση αυτή είναι δυνατό να συμβάλλουν αποτελεσματικά τόσο προγράμματα ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης των εν υπηρεσία εκπαιδευτικών σε θέματα ισότητας των φύλων στο χώρο της εκπαίδευσης, όσο και η ένταξη σχετικών γνωστικών αντικειμένων στα προγράμματα σπουδών βασικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουν σχεδιαστεί και έχουν υλοποιηθεί με χρηματοδότηση της Ε.Ε. τέτοια προγράμματα.²⁵ Εξάλλου, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90 στα προγράμματα σπουδών διαφόρων καθηγητικών σχολών και Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής και Νηπιαγωγών έχουν ενταχθεί και διδάσκονται σχετικά μαθήματα. Η επιστημονική μελέτη του ζητήματος της κοινωνικής ανισότητας των φύλων, νομίζουμε ότι είναι δυνατό να συμβάλλει στην επισήμανση, στην ανάδειξη, στην καταπολέμηση και τελικά στην εξάλειψη των όσων οι ευρύτερες κοινωνικές δομές υπαγορεύουν και οριοθετούν για το φυλετικό καταμερισμό εργασίας.

Μια τέτοια θέση - προτροπή προς τις γυναίκες εκπαιδευτικούς έχει εκφράσει ο Peter Berger και την ασπάζεται η S. Acker, Βρετανή φεμινίστρια κοινωνιολόγος της Εκπαίδευσης, σε σχετική με τις γυναίκες εκπαιδευτικούς μελέτη της. Αναφέρει, λοιπόν, ότι: *“μια ανθρωπιστική κοινωνιολογία θα μπορούσε να εξακολουθεί να απεικονίζει τα άτομα ως μαριονέτες που ελέγχονται από τις κοινωνικές δυνάμεις, αλλά που ωστόσο διατηρούν την ικανότητα να κοιτάζουν προς τα πάνω και να βλέπουν ποιοι κινούν τα νήματα. Μέσα από την ανάδειξη των προβλημάτων και την αναζήτηση των αιτίων τους φτάνουμε να κατανοούμε τις δυνάμεις που προσδιορίζουν τη ζωή μας. Παράλληλα, όμως, επιβάλλεται να προσπαθούμε προς την κατεύθυνση της αμφισβήτησης και του ελέγχου τους”*.²⁶

²⁴ Βλ. An. M. Piussi “Towards a Pedagogy of Sexual Difference: Education and female genealogy”. Gender and Education vol. 2, no 1, 1990, σ. 81-90, όπου εμπεριέχεται μία πρόταση αλλά και συγχρόνως μια προβληματική αναφορικά με τη μεθόδευση, την υλοποίηση και τους στόχους μιας τέτοιας παρέμβασης αμφισβήτησης από γυναίκες εκπαιδευτικούς. Βλ. επίσης K. Weiler Women Teaching for chance, Bergin & Garvey Publ. London, 1988.

²⁵ Ένα πρόγραμμα με θέμα *“Ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα ισότητας των φύλων”* σχεδίασε και υλοποίησε το Κέντρο Έρευνας σε Θέματα Ισότητας των Φύλων (Κ.Ε.Θ.Ι.) σε συνεργασία με το ΥΠΕΠΘ. Το πρόγραμμα απευθυνόταν στους/στις εν υπηρεσία εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαφόρων εκπαιδευτικών περιφερειών της χώρας.

²⁶ Βλ. S. Acker “Rethinking Teacher’s Careers” στο S. Acker (Ed.), 1989, ό.π. σ. 19.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αβδελά, Έφη: *Δημόσιοι Υπάλληλοι γένους θηλυκού. Καταμερισμός της εργασίας κατά φύλα στον δημόσιο τομέα, 1908-1955*, Ίδρυμα Έρευνας και παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα, 1990.
- Acker, S. (Ed.): *Teachers, Gender and Careers*, The Falmer Press, London, 1989.
- Ανδρέου, Α. - Γ. Παπακωνσταντίνου: *Εξουσία και οργάνωση - διοίκηση του Εκπαιδευτικού συστήματος*. Εκδ. ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ - Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα, 1994.
- Ανθογαλίδου, Θ.: *Κοινωνική κριτική και ιδεολογία στην εκπαίδευση*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα, 1990.
- Apple, M.: *Teachers and Texts: A political economy of class & gender relations in education*, Routledge, London, 1988.
- Barrett, Michèle: *Women's oppression Today*, Verso, London, 1980.
- Βασιλείου – Παπαγεωργίου, Β.: «Το επάγγελμα και η κοινωνική θέση των εκπαιδευτικών: θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις», *Τα εκπαιδευτικά*, τ. 25-28, 1992 σ. 114-127.
- Γκότοβος, Αθ. Ε.: *Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1990.
- Charlot, B.: *Το Σχολείο Αλλάζει. Κρίση του σχολείου και κοινωνικοί μετασχηματισμοί*, μτφρ. Ελ. Μπωναφάτου και Ν. Παπαγεωργίου, εκδ. Προτάσεις, Αθήνα, 1992.
- Deem, R.: *Women and schooling*, Routledge & Kegan Paul, London, 1978.
- Evetts, J.: *Women in Primary Teaching*, Unwin Hyman, London, 1990.
- Ζιώγου - Καραστεργίου, Σ.: *Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893)*, Γ. Γ. Ν. Γ. Αθήνα, 1984.
- Ζιώγου - Καραστεργίου, Σ.: «Προ των προπυλαίων: η εξέλιξη της ανώτατης εκπαίδευσης των γυναικών στην Ελλάδα», στο Β. Δεληγιάννη - Σ. Ζιώγου: *Εκπαίδευση και Φύλο*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1993, σ. 333-416
- «Η βία στο σχολικό χώρο», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχος 81 και τεύχος 82 / 1995.
- Ηλιού, Μ.: «Μια καταγραφή προβλημάτων στην ελληνική εκπαίδευση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τευχ. 76, 1994 σ. 19-22.
- Ηλιού, Μ.: «Καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης. Στοιχεία από μία ανέκδοτη έρευνα» στο *Μνήμη Ενάγγ. Παπανούτσου*, τόμος Β', Gutenberg, Αθήνα, 1983 σ. 323-347.
- Husin, C.: *Η αμφισβήτηση του σχολείου*, μτφρ. Π. Χατζηπαντελή, εκδ. Προτάσεις, Αθήνα 1991.
- Judge, H.: "The images of teachers", *Oxford Review of education*, vol. 21, no 3, 1995, σ. 253-265.
- Κασιμάτη, Κ.: *Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της Απασχόλησης. Μελέτη 1. Η επιλογή του Επαγγέλματος*, ΕΛΛΕ, Αθήνα, 1991.
- Κάτσικας, Χρ. - Γ. Κ. Καββαδίας: *Η Ελληνική Εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000*, Gutenberg, Αθήνα, 1996.
- Κασσωτάκης, Μ.: «Η άνιση συμμετοχή των δύο φύλων στη μέση τεχνική εκπαίδευση και το Ενιαίο Λύκειο», στο *Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών*, (Πρακτικά Συνεδρίου) Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, Γ. Γ. Ι., Κ. Ε. Θ. Ι., Αθήνα, 1995, σ. 36-47 .
- Κυρίδης, Αργ.: *Η Πειθαρχία στο Σχολείο*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1999.
- Λαμπίρη – Δημάκη, Ι.: «Εκπαιδευτικές τάσεις στην Ελλάδα με έμφαση στην ανώτατη εκπαίδευση: Από τη δεκαετία του '60 προς το 2000» στο Ι. Λαμπίρη - Δημάκη (επ.), *Η Ελληνική Κοινωνία στο τέλος του 20^{ου} αιώνα*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1995, σ. 187 - 249.

- Λαμπράκη – Παγανού, Α.: «Η γυναικεία εκπαίδευση και οι νομοθετικές ρυθμίσεις στην Ελλάδα (1878-1985)», στο *Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών* (Πρακτικά Συνεδρίου) Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, Γ. Γ. Ι., Κ. Ε. Θ. Ι., Αθήνα, 1995, σ. 84-98.
- MacDonald, M. (Arnot): “Schooling and the reproduction of class and gender relations» στο L. Barton et al (Eds), *Schooling, Ideology and Curriculum*, The Falmer Press, London, 1980, σ. 29-49.
- Μαραγκουδάκη, Ελένη: «Οι γυναίκες διδάσκουν, οι άνδρες διοικούν», στο Β. Δεληγιάννη και Σ. Ζιώγου, *Φύλο και Σχολική Πράξη*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1997, σελ. 258-292.
- Μυλωνάς, Θ.: «Αλλαγές του ρόλου του εκπαιδευτικού στην Ελλάδα (1840-1990)», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τευχ. 68, 1993 σ. 29-46.
- Νούτσος, Χ.: *Ιδεολογία και Εκπαιδευτική Πολιτική*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 1986.
- Piussi, An. M.: “Towards a Pedagogy of Sexual Difference: Education and female genealogy”, *Gender and Education*, vol. 2, no 1, 1990.
- Riddell, Sh.: “It’s nothing to do with me: Teachers’ views and gender divisions in the Curriculum”, στο S. Acker (Ed), *Teachers, Gender and Careers*, The Falmer Press, London, 1989, σ. 123-138.
- Schmuck, P. A.(Ed): *Women Educators Employees of school in Western Countries*, State University of New York Press 1987, Albany, 1987.
- Σιάνου, Ελένη: *Οι εκπαιδευτικοί της τεχνικής εκπαίδευσης: Στάσεις και αντιλήψεις για τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Φ. Π. Ψ., 1991 (αδημοσίευτη).
- Thomas, Kim: *Gender and Subject in Higher Education*, SRHE and Open University Press, London, 1990.
- Weiler, K.: *Women Teaching for chance*, Bergin & Garvey Publ. London, 1988.
- Χαραμής, Π. : «Ο εκπαιδευτικός σήμερα: Προβλήματα και Προοπτικές», *Άλφα*, τευχ. 1, 1995 σ. 80-81.
- Χριστοδούλου, Ιφ.: «Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο: Δέκα Χρόνια μετά», *Αντι-τετράδια της Εκπαίδευσης*, τ. 28, 1994 σ. 35-39.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στο παράρτημα παραθέτουμε πίνακες σχετικά με την κατανομή των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατά:

- (α) Φύλο, Ηλικία και Βαθμίδα Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο – Λύκειο): Πίνακες Ι – ΙΙ.
- (β) Φύλο και Ειδικότητα: Πίνακες 1^α – 19^α.
- (γ) Φύλο, Ειδικότητα και Βαθμίδα Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο – Λύκειο): Πίνακες 1β-19β.
- (δ) Φύλο, Τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών και Βαθμίδα Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο – Λύκειο): Πίνακες 1-5.

Σημείωση: Σε πολλούς από τους πίνακες του παραρτήματος για την κατανομή των εκπαιδευτικών των δύο φύλων κατά ειδικότητα, όπως και για την κατανομή κατά βαθμίδα εκπαίδευσης (Γυμνάσιο – Λύκειο), φύλο και ειδικότητα δεν αναγράφονται στοιχεία μέχρι και τη σχολική χρονιά 1981-1982 . Αυτό συμβαίνει επειδή στους σχετικούς πίνακες της Στατιστικής της Εκπαιδευσεως, μέχρι τη συγκεκριμένη σχολική χρονιά, τα στοιχεία για τις διάφορες ειδικότητες:

1. εντάσσονται περιεκτικά σε μία συγγενή ειδικότητα. Π.χ. στην ειδικότητα των Φυσικών εντάσσονται οι Χημικοί, οι Φυσιολγώστες, οι Βιολόγοι και οι Γεωλόγοι
2. αναγράφονται σε μια στήλη με έναν γενικό τίτλο, όπως π.χ. «Ξένες Γλώσσες», όπου εντάσσονται οι ειδικότητες Γαλλικής, Αγγλικής και Γερμανικής Φιλολογίας
3. εντάσσονται στη στήλη «Λοιπές Ειδικότητες», όπως π.χ. οι ειδικότητες των καλλιτεχνικών, της Οικιακής Οικονομίας και της Μουσικής.

Έτσι, τα στατιστικά στοιχεία για καθεμιά από τις ειδικότητες αυτές υπάρχουν και εμπεριέχονται στους σχετικούς πίνακες από τη σχολική χρονιά 1982- 1983 κ.ε.

***I. Κατανομή εκπαιδευτικών της Γενικής Β/θμιας εκπαίδευσης
κατά φύλο, ηλικία και βαθμίδα(Γυμνάσιο-Λύκειο)***

Πίνακας Ι
Κατανομή εκπαιδευτικών του Γυμνασίου κατά ηλικία και φύλο

Έτη	25 - 29					30 - 34					35 - 39					40 - 44				
	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%		N	%	N	%		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	4697	1487	31.66	3210	68.34	3084	1340	43.45	1744	56.55	3532	1798	50.91	1734	49.09	2116	1214	57.37	902	42.63
75-76	4848	1607	33.15	3241	66.85	3434	1471	42.84	1963	57.16	3653	1833	50.18	1820	49.82	2476	1358	54.85	1118	45.15
76-77	3961	1187	29.97	2774	70.03	2548	925	36.30	1623	63.70	1791	726	40.54	1065	59.46	1367	612	44.77	755	55.23
77-78	5033	1514	30.08	3519	69.92	3243	1201	37.03	2042	62.97	1908	767	40.20	1141	59.80	1642	750	45.68	892	54.32
78-79	5817	1767	30.38	4050	69.62	3874	1402	36.19	2472	63.81	2058	824	40.04	1234	59.96	1859	834	44.86	1025	55.14
79-80	6287	1879	29.89	4408	70.11	4549	1745	38.36	2804	61.64	2381	910	38.22	1471	60.78	2132	944	44.28	1188	55.72
80-81	6658	1865	28.01	4793	71.99	5098	2015	39.53	3083	60.47	2634	1008	38.27	1626	61.53	2248	955	42.48	1293	57.52
81-82	6240	1705	27.32	4535	72.68	5448	2118	38.88	3330	61.12	3231	1179	36.49	2052	63.71	2337	963	41.21	1374	58.79
82-83	6167	1630	26.43	4537	73.57	5933	2278	38.40	3655	61.60	3782	1395	36.89	2387	63.11	2354	932	39.59	1422	60.41
83-84	5581	1402	25.18	4179	74.88	6266	2343	37.39	3923	62.61	4321	1574	36.43	2747	63.57	2334	864	37.02	1470	62.98
84-85	5233	1389	26.54	3844	73.46	6562	2452	37.37	4110	62.63	4652	1668	35.86	2984	64.14	2463	900	36.54	1563	63.46
85-86	4647	1270	27.33	3377	72.67	6977	2526	36.20	4451	63.80	5119	1893	36.98	3226	63.02	2872	1027	35.76	1845	64.24
86-87	4607	1279	27.76	3328	70.85	7370	2527	34.29	4843	65.71	5524	2090	37.83	3434	62.17	3455	1307	37.83	2148	62.17
87-88	4107	1116	27.17	2991	72.83	7461	2492	33.40	4969	66.60	5958	2301	36.49	3657	63.51	3946	1464	37.10	2482	62.90
88-89	4223	1151	27.26	3072	72.74	7711	2478	33.44	4933	66.56	6479	2358	36.39	4121	63.60	4277	1721	40.25	2556	59.76
89-90	4202	1177	28.01	3025	71.99	7008	2362	33.70	4646	66.30	6930	2590	37.37	4340	62.63	4861	1870	38.47	2991	61.53
90-91	3994	1157	29.09	2837	70.91	6762	2311	34.18	4451	65.82	7356	2703	36.75	4653	63.25	5361	2096	39.10	3265	60.90
91-92	4038	1141	28.25	2897	71.85	6156	2075	33.71	4081	66.29	7921	2811	35.49	5110	64.51	5569	2202	39.54	3367	60.46
92-93	3814	1058	27.74	2756	72.26	6039	2099	34.76	3940	65.24	8278	2920	35.27	5358	64.73	5998	2366	39.45	3632	60.55

Κατανομή εκπαιδευτικών του Γυμνασίου κατά ηλικία και φύλο (συνέχεια)

Έτη	45 - 49					50 - 54					55 +					Σύνολο
	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		
		N	%	N	%		N	%	N	%		N	%	N	%	
7475	1283	699	54.48	584	45.52	613	356	58.08	257	41.92	735	579	78.78	156	21.22	16060
75-76	1350	753	55.78	597	44.22	712	411	57.72	301	42.28	706	524	74.22	182	25.78	17179
7677	824	395	47.94	429	52.06	410	230	56.10	180	43.90	219	150	68.49	69	31.51	11120
77-78	974	478	49.08	496	50.92	482	264	54.77	218	45.23	242	160	66.12	82	33.88	13524
78-79	1156	590	51.04	566	48.96	593	336	56.66	257	43.34	240	161	67.08	79	32.92	15597
79-80	1368	726	53.07	642	46.93	666	389	58.41	277	41.59	231	162	70.13	69	29.87	17614
80-81	1529	807	52.78	722	47.22	804	460	57.21	344	42.79	249	169	67.87	80	32.13	19220
81-82	1831	919	50.19	912	49.81	949	534	56.27	415	43.73	317	215	67.82	102	32.18	20353
82-83	2004	964	48.10	1040	51.90	1068	605	56.65	463	43.35	374	249	66.58	125	33.42	21682
83-84	2112	992	46.97	1120	53.03	1224	688	56.21	536	43.79	434	267	61.52	167	38.48	22272
84-85	2161	941	43.54	1220	56.46	1362	782	57.42	580	42.58	503	304	60.44	199	39.56	22936
85-86	2243	991	44.18	1252	55.82	1453	790	54.37	663	45.63	523	316	60.42	207	39.58	23834
86-87	2230	979	43.90	1251	56.10	1587	907	57.15	680	42.85	550	327	59.45	223	40.55	25323
87-88	2275	996	43.78	1279	56.22	1695	939	55.40	756	44.60	600	366	61.00	234	39.00	26042
88-89	2334	987	42.29	1347	57.71	1765	962	54.50	803	45.50	748	453	60.97	290	39.03	27237
89-90	2484	1040	41.86	1444	58.13	1863	992	53.25	871	46.75	806	498	61.79	308	38.21	28154
90-91	2787	1147	41.16	1640	58.84	1832	943	51.47	889	48.53	847	546	64.46	301	35.54	28939
91-92	3181	1242	39.04	1939	60.96	1742	903	51.84	839	48.16	913	605	66.27	308	33.73	29520
92-93	3544	1449	40.89	2095	59.11	1717	909	52.94	808	47.06	966	623	64.49	343	35.51	30356

Πίνακας II
Κατανομή εκπαιδευτικών του Λυκείου κατά ηλικία και φύλο

Έτη	25 - 29				30 - 34				35 - 39				40 - 44							
	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ						
		N	%	N	%		N	%	N	%		N	%	N	%					
74-75																				
75-76																				
76-77	2333	952	40.81	1381	59.19	1965	1023	52.06	942	47.94	1786	1048	58.68	738	41.32	1525	977	64.07	548	35.93
77-78	2519	1094	43.43	1425	56.57	2096	1144	54.58	952	45.42	1683	982	58.35	701	41.65	1660	1049	63.19	611	36.81
78-79	2749	1211	44.05	1538	55.95	2455	1393	56.74	1062	43.26	1607	914	56.88	693	43.12	1732	1109	64.03	623	35.97
79-80	2968	1309	44.10	1659	55.90	2774	1600	57.68	1174	42.32	1699	965	56.80	734	43.20	1798	1118	62.18	680	37.82
80-81	2801	1194	42.63	1607	57.37	3168	1809	57.10	1359	42.90	1782	1035	58.08	747	41.92	1870	1166	62.35	704	37.65
81-82	2740	1091	39.82	1649	60.18	3406	1951	57.28	1455	42.72	2085	1189	57.03	896	42.97	1737	1088	62.64	649	37.36
82-83	2988	1160	38.82	1828	61.18	3815	2167	56.80	1648	43.20	2425	1428	58.89	997	41.11	1715	1062	61.92	653	38.08
83-84	3049	1094	35.88	1955	64.12	4268	2337	54.76	1931	45.24	2925	1708	58.39	1217	41.61	1805	1076	59.61	729	40.39
84-85	3012	1030	34.20	1982	65.80	4635	2461	53.10	2174	46.90	3287	1869	56.86	1418	43.14	1769	1051	59.41	718	40.59
85-86	2740	877	32.01	1863	67.99	4882	2475	50.70	2407	49.30	3726	2210	59.31	1516	40.69	1992	1183	59.39	809	40.61
86-87	2424	767	31.64	1657	68.36	4724	2255	47.73	2469	52.27	4043	2311	57.16	1732	42.84	2090	1209	57.85	881	42.15
87-88	2096	629	30.01	1467	69.99	4491	2011	44.78	2480	55.22	4216	2404	57.02	1812	42.98	2489	1434	57.61	1055	42.39
88-89	2114	600	28.38	1514	71.62	4349	1928	44.33	2421	55.67	4418	2411	54.57	2007	45.43	2842	1610	56.65	1232	43.35
89-90	2050	584	28.49	1466	71.51	4129	1774	42.96	2355	57.04	4568	2448	53.59	2120	46.41	3138	1807	57.58	1331	42.42
90-91	1923	535	27.82	1388	72.18	3772	1570	41.62	2202	58.38	4881	2529	51.81	2352	48.19	3554	2056	57.85	1498	42.15
91-92	1904	517	27.15	1387	72.85	3503	1381	39.42	2122	60.58	4897	2494	50.93	2403	49.07	3926	2257	57.49	1669	42.51
92-93	1647	412	25.02	1235	74.98	3110	1163	37.40	1947	62.60	4791	2342	48.88	2449	51.12	4244	2458	57.92	1786	42.08

Κατανομή εκπαιδευτικών του Λυκείου κατά ηλικία και φύλο (συνέχεια)

Έτη	45 - 49					50 - 54					55 +					
	Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Σύνολο
		N	%	N	%		N	%	N	%		N	%	N	%	
74-75																
75-76																
76-77	800	532	66.50	268	33.50	431	263	61.02	168	38.98	424	320	75.47	104	24.53	9264
77-78	817	530	64.87	287	35.13	437	248	56.75	189	43.25	425	325	76.47	100	23.53	9637
78-79	867	556	64.13	311	35.87	465	253	54.41	212	45.59	386	286	74.09	100	25.91	10261
79-80	916	602	65.72	314	34.28	532	308	57.89	224	42.11	392	261	66.58	131	33.42	11079
80-81	1087	698	64.21	389	35.79	530	301	56.79	229	43.21	408	269	65.93	139	34.07	11646
81-82	1997	1562	78.22	435	21.78	568	325	57.22	243	42.78	447	283	63.31	164	36.69	12180
82-83	1273	826	64.89	447	35.11	576	355	61.63	221	38.37	472	291	61.65	181	38.35	13264
83-84	1405	906	64.48	499	35.52	659	410	62.22	249	37.78	474	305	64.35	169	35.65	14585
84-85	1555	996	64.05	559	35.95	739	490	66.31	249	33.69	553	350	63.29	203	36.71	15550
85-86	1549	974	62.88	575	37.12	791	528	66.75	263	33.25	488	327	67.01	161	32.99	16168
86-87	1542	938	60.83	604	39.17	913	629	68.89	284	31.11	441	319	72.34	122	27.66	16177
87-88	1560	951	60.96	609	39.04	1037	704	67.89	333	32.11	433	323	74.60	110	25.40	16322
88-89	1563	959	61.36	604	38.64	1115	773	69.33	342	30.67	440	341	77.50	99	22.50	16841
89-90	1676	1007	60.08	669	39.92	1147	775	67.57	372	32.43	497	379	76.26	118	23.74	17205
90-91	1781	1079	60.58	702	39.42	1187	813	68.49	374	31.51	543	421	77.53	122	22.47	17641
91-92	1949	1191	61.11	758	38.89	1202	848	70.55	354	29.45	578	435	75.26	143	24.74	17959
92-93	2238	1350	60.32	888	39.68	1247	841	67.44	406	32.56	596	468	78.52	128	21.48	17873

*II. Κατανομή των εκπαιδευτικών της Γενικής Β/θμιας Εκπαίδευσης
κατά φύλο και ειδικότητα.*

Πίνακας 1α

Θεολόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	1442	1082	75.0	360	25.0
75-76	1477	1097	74.3	380	25.7
76-77	1643	1241	75.6	402	24.4
77-78	1912	1409	73.7	503	26.3
78-79	2069	1537	74.3	532	25.7
79-80	2269	1658	73.1	611	26.9
80-81	2427	1723	71.0	704	29.0
81-82	2522	1751	69.4	771	30.6
82-83	2576	1758	68.2	818	31.8
83-84	2669	1797	67.3	872	32.7
84-85	2751	1844	67.0	907	33.0
85-86	2927	1908	65.2	1019	34.8
86-87	3049	1962	64.3	1087	35.7
87-88	3138	1973	62.9	1165	37.1
88-89	3182	2026	63.7	1156	36.3
89-90	3298	2080	63.1	1218	36.9
90-91	3357	2044	60.9	1313	39.1
91-92	3514	2030	57.8	1484	42.2
92-93	3457	2003	57.9	1454	42.1

Πίνακας 2 α

Φιλολόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	4989	330	33.3	4659	66.7
75-76	7492	2502	33.4	4990	66.6
76-77	8923	2884	32.3	6039	67.7
77-78	13883	3126	22.5	10757	77.5
78-79	11018	3297	29.9	7721	70.1
79-80	12083	3589	29.7	8494	70.3
80-81	12982	3733	28.8	9249	71.2
81-82	13446	3778	28.1	9668	71.9
82-83	14393	3987	27.7	10406	72.3
83-84	14998	3999	26.7	10999	73.3
84-85	15539	4071	26.2	11468	73.8
85-86	16058	4112	25.6	11946	74.4
86-87	16453	4135	25.1	12318	74.9
87-88	16572	4109	24.8	12463	75.2
88-89	16874	4084	24.2	12790	75.8
89-90	17230	4123	23.9	13107	76.1
90-91	17446	4145	23.8	13301	76.2
91-92	17586	4083	23.2	13503	76.8
92-93	17887	3900	21.8	13987	78.2

Πίνακας 3 α

Μαθηματικοί στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	2187	1641	75.0	546	25.0
75-76	2344	1740	74.2	604	25.8
76-77	2861	2087	72.9	774	27.1
77-78	3213	2350	73.1	863	26.9
78-79	3745	2742	73.2	1003	26.8
79-80	4172	3064	73.4	1108	26.6
80-81	4564	3334	73.0	1230	27.0
81-82	4824	3584	74.3	1240	25.7
82-83	5234	3966	75.8	1268	24.2
83-84	5521	4196	76.0	1325	24.0
84-85	5809	4389	75.6	1420	24.4
85-86	6123	4608	75.3	1515	24.7
86-87	6323	4726	74.7	1597	25.3
87-88	6451	4798	74.4	1653	25.6
88-89	6694	4930	73.6	1764	26.4
89-90	6892	5049	73.3	1843	26.7
90-91	7093	5229	73.7	1864	26.3
91-92	7213	5281	73.2	1932	26.8
92-93	7408	5387	72.7	2021	27.3

Πίνακας 4 α
Φυσικοί στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	2008	1261	62.8	747	37.2
75-76	2180	1352	62.0	828	38.0
76-77	11722	1679	14.3	1043	38.3
77-78	3142	1936	61.6	1206	38.4
78-79	3629	2243	61.8	1386	38.2
79-80	4122	2556	62.0	1566	38.0
80-81	4407	2797	63.5	1610	36.5
81-82	4600	2935	63.8	1665	36.2
82-83	4080	2649	64.9	1431	35.1
83-84	2825	2099	74.3	726	25.7
84-85	2936	2215	75.4	721	24.6
85-86	3053	2301	75.4	752	24.6
86-87	3173	2358	74.3	815	25.7
87-88	3250	2418	74.4	832	25.6
88-89	3424	2514	73.4	910	26.6
89-90	3585	2649	73.9	936	26.1
90-91	3711	2740	73.8	971	26.2
91-92	3749	2742	73.1	1007	26.9
92-93	3982	2940	73.8	1042	26.2

Πίνακας 5 α

Χημικοί στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
82-83	495	332	67.1	163	32.9
83-84	587	393	67.0	194	33.0
84-85	671	453	67.5	218	32.5
85-86	757	509	67.2	248	32.8
86-87	789	515	65.3	274	34.7
87-88	856	553	64.6	303	35.1
88-89	934	614	65.7	320	34.3
89-90	992	619	62.4	373	37.6
90-91	1042	645	61.9	397	38.1
91-92	1055	678	64.3	377	35.7
92-93	1066	688	64.6	378	35.4

Πίνακας 6 α

Φυσιογνώστες στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
83-84	1534	843	55.0	691	45.0
84-85	1541	848	55.0	693	45.0
85-86	1544	856	55.4	688	44.6
86-87	1540	867	56.3	673	43.7
87-88	1524	869	57.0	655	43.0
88-89	1524	869	57.0	655	43.0
89-90	1449	822	56.7	627	43.3
90-91	1399	817	58.4	582	41.6
91-92	1360	781	57.4	579	42.6
92-93	1308	796	60.9	512	39.1

Πίνακας 7 α

Βιολόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
83-84	399	140	35.1	259	64.9
84-85	459	168	36.6	291	63.4
85-86	457	180	39.4	277	60.6
86-87	480	180	37.5	300	62.5
87-88	512	207	40.4	305	59.6
88-89	544	216	39.7	328	60.3
89-90	546	227	41.6	319	58.4
90-91	580	244	42.1	336	57.9
91-92	587	240	40.9	347	59.1
92-93	613	244	39.8	369	60.2

Πίνακας 8 α
Γεωλόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
83-84	208	140	67.3	68	32.7
84-85	275	208	75.6	67	24.4
85-86	329	242	73.6	87	26.4
86-87	359	262	73.0	97	27.0
87-88	358	261	72.9	97	27.1
88-89	376	285	75.8	91	24.2
89-90	402	304	75.6	98	24.4
90-91	432	313	72.5	119	27.5
91-92	433	306	70.7	127	29.3
92-93	447	315	70.5	132	29.5

Πίνακας 9 α
Γαλλικής Φιλολογίας στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	1239	122	9.8	1117	90.2
75-76	1316	136	10.3	1180	88.7
76-77	1497	150	9.7	1347	90.3
77-78	1890	175	9.0	1715	91.0
78-79	2123	196	9.9	1927	90.1
79-80	2421	226	9.5	2195	90.5
80-81	2664	258	9.4	2406	90.6
*81-82	3032	290	8.1	2742	91.9
82-83	1306	73	5.1	1233	94.4
83-84	1426	86	5.9	1340	94.0
84-85	1461	79	5.2	1382	94.6
85-86	1505	83	5.2	1422	94.5
86-87	1611	88	5.4	1523	94.5
87-88	1615	103	6.1	1512	93.6
88-89	1685	100	5.8	1585	94.1
89-90	1717	101	5.8	1616	94.1
90-91	1742	124	5.3	1618	92.9
91-92	2341	390	16.7	1951	83.3
92-93	1710	107	6.2	1603	93.7

* Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί στο εισαγωγικό σημείωμα του παραρτήματος εξηγείται η κάθετη μείωση που παρατηρείται στον αριθμό των εκπαιδευτικών από τη σχολική χρονιά 81-82 και εξής.

Πίνακας 10 α

Αγγλικής Φιλολογίας στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	1239	1117	90.2	122	9.8
75-76	1316	1180	88.7	136	10.3
76-77	1497	1347	90.3	150	9.7
77-78	1890	1715	91.0	175	9.0
78-79	2123	1927	90.1	196	9.9
79-80	2421	2195	90.5	226	9.5
80-81	2664	2406	90.6	258	9.4
*81-82	3032	2742	91.9	290	8.1
82-83	1943	1711	88.1	232	11.9
83-84	2100	1867	88.9	233	11.1
84-85	2262	2009	88.8	253	11.2
85-86	2595	2304	88.8	291	11.2
86-87	2345	2109	89.9	236	10.1
87-88	2432	2183	89.8	249	10.2
88-89	2513	2258	89.9	255	10.1
89-90	2609	2332	89.4	277	10.6
90-91	2621	2330	88.9	291	11.1
91-92	2741	2354	85.9	387	14.1
92-93	2628	2365	90.0	263	10.0

* Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί στο εισαγωγικό σημείωμα του παραρτήματος εξηγείται η κάθετη μείωση που παρατηρείται στον αριθμό των εκπαιδευτικών από τη σχολική χρονιά 81-82 και εξής.

Πίνακας 11 α

Γερμανικής Φιλολογίας στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84					
84-85					
85-86					
86-87	26	1	1.0	25	96.2
87-88	19	2	2.2	17	89.5
88-89	38	4	4.5	34	89.5
89-90	22	1	1.0	21	95.5
90-91	34	2	2.1	32	94.1
91-92	27	4	4.7	23	85.2
92-93	35	9	12.1	26	74.3

Πίνακας 12 α

Καλλιτεχνικών στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84	275	94	34.2	181	65.8
84-85	277	93	33.6	184	66.4
85-86	330	105	31.8	225	68.2
86-87	417	124	29.7	293	70.3
87-88	475	147	30.9	328	69.1
88-89	508	169	33.3	339	66.7
89-90	553	185	33.5	368	66.5
90-91	560	182	32.5	378	67.5
91-92	592	186	31.4	406	68.6
92-93	594	192	32.3	402	67.7

Πίνακας 13 α

Οικονομολόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84	15	0	0	15	100
84-85	12	1	8.3	11	91.7
85-86	22	4	18.2	18	81.8
86-87	135	68	50.4	67	49.6
87-88	251	131	52.2	120	47.8
88-89	342	162	47.4	180	52.6
89-90	337	161	47.8	176	52.2
90-91	354	158	44.6	196	55.4
91-92	374	185	49.5	189	50.5
92-93	392	191	48.7	201	51.3

Πίνακας 14 α

Κοινωνιολόγοι στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84					
84-85					
85-86					
86-87	37	11	29.7	26	70.3
87-88	132	32	24.2	100	75.8
88-89	238	55	23.1	183	76.9
89-90	302	69	22.8	233	77.2
90-91	324	81	25.0	243	75.0
91-92	374	81	21.7	293	78.3
92-93	376	87	23.1	289	76.9

Πίνακας 15 α

Φυσικής Αγωγής στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	1503	826	55.0	677	45.0
75-76	1658	912	55.0	746	45.0
76-77	1974	1093	55.4	881	44.6
77-78	2307	1319	57.2	988	42.8
78-79	2413	1426	59.1	987	40.9
79-80	2595	1556	60.0	1039	40.0
80-81	2707	1616	59.7	1091	40.3
81-82	2804	1642	58.6	1162	41.4
82-83	2934	1679	57.2	1255	42.8
83-84	3016	1737	57.6	1279	42.4
84-85	3129	1838	58.7	1291	41.3
85-86	3324	2010	60.5	1314	39.5
86-87	3413	2072	60.7	1341	39.3
87-88	3405	2067	60.7	1338	39.3
88-89	3561	2150	60.4	1411	39.6
89-90	3740	2323	62.1	1417	37.9
90-91	3829	2420	63.2	1409	36.8
91-92	4035	2628	65.1	1407	34.9
92-93	4042	2634	65.2	1408	34.8

Πίνακας 16 α

Οικιακής Οικονομίας στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83	666	2	0.30	664	99.70
83-84	797	1	0.13	796	99.87
84-85	850	1	0.12	849	99.88
85-86	817	1	0.12	816	99.88
86-87	803	5	0.62	798	99.38
87-88	835	7	0.84	828	99.16
88-89	848	7	0.83	841	99.17
89-90	884	12	1.36	872	98.64
90-91	893	14	1.57	879	98.43
91-92	917	10	1.09	907	98.91
92-93	909	13	1.43	896	98.57

Πίνακας 17 α

Μουσικής στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84	496	224	45.2	272	54.8
84-85	491	215	43.8	276	56.2
85-86	454	197	43.4	257	56.6
86-87	506	206	40.7	300	59.3
87-88	487	191	39.2	296	60.8
88-89	680	250	36.8	430	63.2
89-90	668	234	35.0	434	65.0
90-91	959	332	34.6	627	65.4
91-92	711	9	1.3	702	98.7
92-93	1077	369	34.3	708	65.7

Πίνακας 18 α

Νομικής στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75					
75-76					
76-77					
77-78					
78-79					
79-80					
80-81					
81-82					
82-83					
83-84					
84-85					
85-86					
86-87	8	2	25	6	75
87-88	34	15	44.1	19	55.9
88-89	75	24	32.0	51	68.0
89-90	99	35	35.4	64	64.6
90-91	147	44	29.9	103	70.1
91-92	152	41	27.0	111	73.0
92-93	153	41	26.80	112	73.20

Πίνακας 19 α
Λοιπές ειδικότητες στη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο - Λύκειο)

Έτη	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
		N	%	N	%
74-75	692	211	30.4	481	69.6
75-76	712	219	30.8	493	69.2
76-77	764	206	27.0	558	73.0
77-78	814	191	23.4	623	76.6
78-79	861	195	22.6	666	77.4
79-80	1031	269	26.9	762	73.9
80-81	1115	290	26.1	825	73.9
81-82	1305	339	25.9	266	74.1
82-83	110	59	53.7	51	46.3
83-84	11	4	36.4	7	63.6
84-85	33	17	51.5	16	48.5
85-86	17	10	58.8	7	41.2
86-87	24	17	70.8	7	29.2
87-88	24	14	58.3	10	41.7
88-89	34	19	55.9	15	44.1
89-90	37	25	67.6	12	32.4
90-91	62	38	61.3	24	38.7
91-92	180	46	25.6	134	74.4
92-93	145	81	55.9	64	44.1

***III. Κατανομή των εκπαιδευτικών της Γενικής Β/θμιας εκπαίδευσης
κατά φύλο, ειδικότητα και βαθμίδα (Γυμνάσιο - Λύκειο)***

Πίνακας 1 β

Θεολόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	1442	1082	75.04	360	24.96					
75-76	1477	1097	74.28	380	25.72					
76-77	892	609	68.28	283	31.72	751	632	84.16	119	15.84
77-78	1152	774	67.19	378	32.81	760	635	83.56	125	16.44
78-79	1304	906	69.48	398	30.52	765	631	82.49	134	17.51
79-80	1487	1033	69.47	454	30.53	782	625	79.93	157	20.07
80-81	1610	1076	66.84	534	33.16	817	647	79.20	170	20.80
81-82	1674	1097	65.54	577	34.46	848	654	77.13	194	22.87
82-83	1725	1112	64.47	613	35.53	851	646	75.92	205	24.08
83-84	1796	1132	63.03	664	36.97	873	665	76.18	208	23.82
84-85	1816	1150	63.33	666	36.67	935	694	74.23	241	25.77
85-86	1945	1198	61.60	747	38.40	982	710	72.31	272	27.69
86-87	2075	1258	60.63	817	39.37	974	704	72.28	270	27.72
87-88	2133	1273	59.69	860	40.31	1005	700	69.66	305	30.34
88-89	2155	1315	61.03	840	38.97	1027	711	69.24	316	30.76
89-90	2252	1349	59.91	903	40.09	1046	731	69.83	315	30.17
90-91	2289	1304	56.97	985	43.03	1068	740	69.29	328	30.71
91-92	2373	1301	54.83	1072	45.17	1141	729	63.90	412	36.10
92-93	2354	1292	54.89	1062	45.11	1103	711	64.47	392	35.53

Πίνακας 2 β

Φιλολόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	6989	2330	33.34	4659	66.66					
75-76	7492	2502	33.40	4990	66.60					
76-77	4701	1122	23.87	3579	76.13	4222	1762	41.73	2460	58.27
77-78	5561	1271	22.86	4290	77.14	4322	1855	42.92	6467	57.08
78-79	6403	1366	21.33	5037	78.67	4615	1931	41.84	2684	58.16
79-80	7158	1547	21.61	5611	78.39	4925	2042	41.46	2883	58.54
80-81	7683	1577	20.53	6106	79.47	5299	2156	40.69	3143	59.31
81-82	8034	1637	20.38	6397	79.62	5412	2141	39.56	3271	60.44
82-83	8526	1717	20.14	6809	79.86	5867	2270	38.69	3597	61.31
83-84	8526	1632	19.14	6894	80.86	6472	2367	36.57	4105	63.43
84-85	8661	1634	18.87	7027	81.13	6878	2437	35.43	4441	64.57
85-86	8951	1664	18.59	7287	81.41	7107	2448	34.44	4659	65.56
86-87	9443	1800	19.06	7643	80.94	7010	2335	33.31	4675	66.69
87-88	9684	1839	18.99	7845	81.01	6888	2270	32.96	4618	67.04
88-89	9912	1805	18.21	8107	81.79	6962	2279	32.73	4683	67.27
89-90	10196	1872	18.36	8324	81.64	7034	2251	32.00	4783	68.00
90-91	10264	1856	18.08	8408	81.92	7182	2289	31.87	4893	68.13
91-92	10336	1810	17.51	8526	82.49	7250	2273	31.35	4977	68.65
92-93	10680	1913	17.91	8767	82.09	7207	2187	30.27	5020	69.65

Πίνακας 3 β

Μαθηματικοί κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	2187	1641	75.03	546	24.97					
75-76	2344	1740	74.23	604	25.77					
76-77	1515	972	64.16	543	35.84	1346	1115	82.84	231	17.16
77-78	1834	1201	65.49	633	34.51	1379	1149	83.32	230	16.68
78-79	2184	1430	65.48	754	34.52	1561	1312	84.05	249	15.95
79-80	2444	1617	66.16	827	33.84	1728	1447	83.74	281	16.26
80-81	2734	1781	65.14	953	34.86	1830	1553	84.86	277	15.14
81-82	2828	1887	66.73	941	33.27	1996	1697	85.02	299	14.98
82-83	3018	2055	68.09	963	31.91	2216	1911	86.24	305	13.76
83-84	3074	2089	67.96	985	32.04	2447	2107	86.11	340	13.89
84-85	3165	2139	67.58	1026	32.42	2644	2250	85.10	394	14.90
85-86	3315	2216	66.85	1099	33.15	2808	2392	85.19	416	14.81
86-87	3521	2338	66.40	1183	33.60	2802	2388	85.22	414	14.78
87-88	3648	2409	66.04	1239	33.96	2803	2389	85.23	414	14.77
88-89	3822	2524	66.04	1298	33.96	2872	2406	83.77	466	16.23
89-90	3939	2581	65.52	1358	34.48	2953	2468	83.58	485	16.42
90-91	4070	2699	66.31	1371	33.69	3023	2530	83.69	493	16.31
91-92	4153	2700	65.01	1453	34.99	3060	2581	84.35	479	15.65
92-93	4334	2816	64.97	1518	35.03	3074	2571	83.64	503	16.36

Πίνακας 4 β

Φυσικοί κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	2008	1261	62.80	747	37.20					
75-76	2180	1352	62.02	828	37.98					
76-77	1458	771	52.88	687	47.12	1264	908	71.84	356	28.16
77-78	1736	924	53.23	812	46.77	1406	1012	71.98	394	28.02
78-79	2042	1100	53.87	942	46.13	1587	1143	72.02	444	27.98
79-80	2379	1278	53.72	1101	46.28	1743	1278	73.32	465	26.68
80-81	2575	1409	54.72	1166	45.28	1832	1388	75.76	444	24.24
81-82	2714	1502	55.34	1212	44.66	1886	1433	75.98	453	24.02
82-83	2692	1514	56.24	1178	43.76	1883	1467	77.91	416	22.09
83-84	1159	745	64.28	414	35.72	1666	1354	81.27	312	18.73
84-85	1239	821	66.26	418	33.74	1697	1394	82.14	303	17.86
85-86	1327	884	66.62	443	33.38	1726	1417	82.10	309	17.90
86-87	1443	945	65.49	498	34.51	1730	1413	81.68	317	18.32
87-88	1532	1012	66.06	520	33.94	1721	1406	81.70	315	18.30
88-89	1662	1085	65.28	577	34.72	1762	1429	81.10	333	18.90
89-90	1782	1173	65.82	609	34.18	1803	1476	81.86	327	18.14
90-91	1888	1251	66.26	637	33.74	1823	1489	81.68	334	18.32
91-92	1924	1241	64.50	683	35.50	1825	1501	82.25	324	17.75
92-93	2054	1340	65.24	714	34.76	1928	1600	82.99	328	17.01

Πίνακας 5 β

Χημικοί κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83	224	136	60.71	88	39.29	271	196	72.32	75	27.68
83-84	241	146	60.58	95	39.42	346	247	71.39	99	28.61
84-85	273	167	61.17	106	38.83	398	286	71.86	112	28.14
85-86	305	185	60.66	120	39.34	452	324	71.68	128	28.32
86-87	364	213	58.52	151	41.48	425	302	71.06	123	28.94
87-88	398	227	57.04	171	42.96	458	326	71.18	132	28.82
88-89	455	272	59.78	183	40.22	479	342	71.40	137	28.60
89-90	495	278	56.16	217	43.84	497	341	68.61	156	31.39
90-91	504	264	52.38	240	47.62	538	381	70.82	157	29.18
91-92	500	285	57.00	215	43.00	555	393	70.81	162	29.19
92-93	525	300	57.15	225	42.85	541	388	71.72	153	28.28

Πίνακας 6 β

Φυσιογνώστες κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84	1205	610	50.62	595	49.38	329	233	70.82	96	29.18
84-85	1163	586	50.39	577	49.61	378	262	69.31	116	30.69
85-86	1167	586	50.21	581	49.79	377	270	71.62	107	28.38
86-87	1171	613	52.35	558	47.65	369	254	68.83	115	31.17
87-88	1160	597	51.47	563	48.53	364	272	74.73	92	25.27
88-89	1162	606	52.15	556	47.85	362	263	72.65	99	27.35
89-90	1093	567	51.88	526	48.12	356	255	71.63	101	28.37
90-91	1066	566	53.10	500	46.90	333	251	75.38	82	24.62
91-92	1040	549	52.79	491	47.21	320	232	72.50	88	27.50
92-93	991	554	55.90	437	44.10	317	242	76.34	75	23.66

Πίνακας 7 β

Βιολόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες N %	Γυναίκες N %	Σύνολο	Άνδρες N %	Γυναίκες N %			
74-75									
75-76									
76-77									
77-78									
78-79									
79-80									
80-81									
81-82									
82-83									
83-84	307	100 32.57	207 67.43	92	40 43.48	52 56.52			
84-85	328	111 33.84	217 66.16	131	57 48.51	74 56.49			
85-86	314	104 33.12	210 66.88	143	76 53.15	67 46.85			
86-87	349	119 34.10	230 65.90	131	61 46.56	70 53.44			
87-88	375	132 35.20	243 64.80	137	75 54.74	62 45.26			
88-89	382	125 32.72	257 67.28	162	91 56.17	71 43.83			
89-90	373	136 36.46	237 63.54	170	88 51.76	82 48.24			
90-91	398	151 37.94	247 62.06	182	93 51.10	89 48.90			
91-92	395	142 35.95	253 64.05	192	98 51.04	94 48.96			
92-93	406	136 33.50	270 66.50	207	108 52.17	99 47.83			

Πίνακας 8 β
Γεωλόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες N %	Γυναίκες N %	Σύνολο	Άνδρες N %	Γυναίκες N %			
74-75									
75-76									
76-77									
77-78									
78-79									
79-80									
80-81									
81-82									
82-83									
83-84	173	119 68.79	54 31.21	35	21 60.00	14 40.00			
84-85	222	171 77.03	51 22.97	53	37 69.81	16 30.19			
85-86	255	187 73.33	68 26.67	74	55 74.32	19 25.68			
86-87	295	213 72.20	82 27.80	64	49 76.56	15 23.44			
87-88	293	214 73.04	79 26.96	65	47 72.31	18 27.69			
88-89	302	227 75.17	75 24.83	74	58 78.38	16 21.62			
89-90	326	241 73.93	85 26.07	76	63 82.89	13 17.11			
90-91	346	244 70.52	102 29.48	86	69 80.23	17 19.77			
91-92	355	254 71.55	101 28.45	78	52 66.67	26 33.33			
92-93	361	254 70.36	107 29.64	86	61 70.93	25 29.07			

Πίνακας 9 β
Γαλλικής Φιλολογίας κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Ανδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	1239	122	9.85	1117	90.15					
75-76	1316	136	10.33	1180	89.67					
76-77	931	70	7.52	861	92.48	566	80	14.13	486	85.87
77-78	1243	92	7.40	1151	92.60	647	83	12.83	564	87.17
78-79	1438	115	8.00	1323	92.00	685	81	11.82	604	88.18
79-80	1627	119	7.31	1508	92.69	794	107	13.48	687	86.52
80-81	1828	142	7.77	1686	92.23	836	116	13.88	720	86.12
*81-82	2078	170	8.18	1908	91.82	954	120	12.58	834	87.42
82-83	896	42	4.69	854	95.31	410	31	7.56	379	92.44
83-84	945	48	5.08	897	94.92	481	38	7.90	443	92.10
84-85	967	48	4.96	919	95.04	494	31	6.28	463	93.72
85-86	993	56	5.64	937	94.36	512	27	5.27	485	94.73
86-87	1075	61	5.67	1014	94.33	536	27	5.04	509	94.96
87-88	1078	70	6.49	1008	93.51	537	33	6.15	504	93.85
88-89	1132	74	6.54	1058	93.46	553	26	4.07	527	95.30
89-90	1175	67	5.70	1108	94.30	542	34	6.27	508	93.73
90-91	1187	86	7.25	1101	92.75	555	38	6.85	517	93.15
91-92	1163	76	6.53	1087	93.47	550	29	5.27	521	94.73
92-93	1181	81	6.86	1100	93.14	529	26	4.91	503	95.09

* Μέχρι τη σχολική χρονιά '81-82 στους πίνακες της Στατιστικής Εκπαίδευσης υπάρχει η ένδειξη "Ξένες Γλώσσες" χωρίς διαχωρισμό σε Αγγλικά, Γαλλικά ή Γερμανικά. Τα Γαλλικά και τα Αγγλικά παρουσιάζονται σε χωριστή στήλη τη σχολική χρονιά '82-83 ενώ τα Γερμανικά τη σχολική χρονιά '86-87.

Πίνακας 10 β
Αγγλικής Φιλολογίας κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	1239	122	9.85	1117	90.15					
75-76	1316	136	10.33	1180	89.67					
76-77	931	70	7.52	861	92.48	566	80	14.13	486	85.87
77-78	1243	92	7.40	1151	92.60	647	83	12.83	564	87.17
78-79	1438	115	8.00	1323	92.00	685	81	11.82	604	88.18
79-80	1627	119	7.31	1508	92.69	794	107	13.48	687	86.52
80-81	1828	142	7.77	1686	92.23	836	116	13.88	720	86.12
81-82	2078	170	8.18	1908	91.82	954	120	12.58	834	87.42
82-83	1321	132	9.99	1189	90.01	622	100	16.08	522	83.92
83-84	1370	136	9.93	1234	90.07	730	97	13.29	633	86.17
84-85	1459	144	9.87	1315	90.13	803	109	13.57	694	86.43
85-86	1475	136	9.22	1339	90.78	810	115	14,20	695	85,80
86-87	1521	141	9.27	1380	90.73	824	95	11.53	729	88.47
87-88	1598	150	9.39	1448	90.61	834	99	11.87	735	88.13
88-89	1640	150	9.15	1490	90.85	873	105	12.03	768	87.97
89-90	1741	173	9.94	1568	90.06	868	104	11.98	764	88.02
90-91	1747	169	9.67	1578	90.33	874	122	13.96	752	86.04
91-92	1754	154	8.78	1600	91.22	864	110	12,73	754	87,27
92-93	1764	169	9.58	1595	90.42	864	94	10.88	770	89.12

Πίνακας 11 β

Γερμανικής Φιλολογίας κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84										
84-85										
85-86										
86-87	13	1	7.69	12	92.31	13	0	0	13	100
87-88	8	2	25.0	6	75.0	11	0	0	11	100
88-89	22	3	13.64	19	86.36	16	1	6.25	15	93.75
89-90	8	1	12.50	7	87.50	14	0	0	14	100
90-91	11	1	9.09	10	90.91	23	1	4.35	22	95.65
91-92	13	1	7.69	12	92.31	14	3	21.43	11	78.57
92-93	21	6	28.57	15	71.43	14	3	21.43	11	78.57

Πίνακας 12 β

Καλλιτεχνών κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84	257	83	32.30	174	67.70	18	11	61.11	7	38.89
84-85	258	85	32.95	173	67.05	19	8	42.11	11	57.89
85-86	310	98	31.61	212	68.39	20	7	35.00	13	65.00
86-87	403	121	30.02	282	69.98	14	3	21.43	11	78.57
87-88	453	138	30.46	315	69.54	22	9	40.91	13	59.09
88-89	485	159	32.78	326	67.22	23	10	43.48	13	56.52
89-90	520	170	32.69	350	67.31	33	15	45.45	18	54.55
90-91	532	172	32.33	360	67.67	28	10	35.71	18	64.29
91-92	567	180	31.75	387	68.25	25	6	24.00	19	76.00
92-93	568	183	32.22	385	67.78	26	9	34.62	17	65.38

Πίνακας 13 β

Οικονομολόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84	15	0	0	15	100					
84-85	10	0	0	10	100	2	1	50.00	1	50.00
85-86	15	0	0	15	100	7	4	57.14	3	42.86
86-87	21	5	23.81	16	76.19	114	63	55.26	51	44.74
87-88	13	3	23.08	10	76.62	238	128	53.78	110	46.22
88-89	26	4	15.38	22	84.62	316	158	50.00	158	50.00
89-90	20	5	25.00	15	75.00	317	156	49.21	161	50.79
90-91	32	7	21.88	25	78.13	322	151	46.89	171	53.11
91-92	18	6	33.33	12	66.67	356	179	50.28	177	49.72
92-93	35	12	34.29	23	65.71	357	179	50.14	178	49.86

Πίνακας 14 β

Κοινωνιολόγοι κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84										
84-85										
85-86										
86-87	6	1	16.67	5	83.33	31	10	32.26	21	67.74
87-88	4	0	0	4	100	128	32	25.00	96	75.00
88-89	18	3	16.67	15	83.33	220	52	23.64	168	76.36
89-90	11	4	36.36	7	63.64	291	65	22.34	226	77.66
90-91	12	4	33.33	8	66.67	312	77	24.68	235	75.32
91-92	35	6	17.14	29	82.86	339	75	22.12	264	77.88
92-93	25	10	40.00	15	60.00	351	77	21.94	274	78.06

Πίνακας 15 β

Φυσικής Αγωγής κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	1503	826	54.96	677	45.04					
75-76	1658	912	55.01	746	44.99					
76-77	1079	578	53.57	501	46.43	895	515	57.54	380	42.46
77-78	1363	759	55.69	604	44.31	944	560	59.32	384	40.68
78-79	1472	860	58.42	612	41.58	941	566	60.15	375	39.85
79-80	1605	951	59.25	654	40.75	990	605	61.11	385	38.89
80-81	1729	1032	59.69	697	40.31	978	584	59.71	394	40.29
81-82	1809	1041	57.55	768	42.45	995	601	60.40	394	39.60
82-83	1889	1056	55.90	833	44.10	1045	623	59.62	422	40.38
83-84	1973	1107	56.11	866	43.89	1043	630	60.40	413	39.60
84-85	2071	1188	57.36	883	42.64	1058	650	61.44	408	38.56
85-86	2205	1306	59.23	899	40.77	1119	704	62.91	415	37.09
86-87	2324	1375	59.17	949	40.83	1089	697	64.00	392	36.00
87-88	2353	1410	59.92	943	40.08	1052	657	62.45	395	37.55
88-89	2525	1495	59.21	1030	40.79	1036	655	63.22	381	36.78
89-90	2674	1648	61.63	1026	38.37	1066	675	63.32	391	36.68
90-91	2749	1731	62.97	1018	37.03	1080	689	63.80	391	36.20
91-92	2914	1879	64.48	1035	35.52	1121	749	66.82	372	33.18
92-93	2943	1901	64.59	1042	35.41	1099	733	66.70	366	33.30

Πίνακας 16 β

Οικιακής Οικονομίας κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83	660	2	0.30	658	99.70	6	0	0	6	100
83-84	794	1	0.13	793	99.87	3	0	0	3	100
84-85	846	1	0.12	845	99.88	4	0	0	4	100
85-86	816	1	0.12	815	99.88	1	0	0	1	100
86-87	799	3	0.38	796	99.62	4	2	50	2	50
87-88	825	1	0.12	824	99.88	10	6	60	4	40
88-89	838	4	0.48	834	99.52	10	3	30	7	70
89-90	874	7	0.80	867	99.20	10	5	50	5	50
90-91	867	5	0.58	862	99.42	26	9	34.62	17	65.38
91-92	903	8	0.89	895	99.11	14	2	14.29	12	85.71
92-93	902	11	1.22	891	98.78	7	2	28.57	5	71.43

Πίνακας 17 β

Μουσικοί κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84	453	200	44.15	253	55.85	43	24	55.81	19	44.19
84-85	446	185	41.48	261	58.52	45	30	66.67	15	33.33
85-86	430	185	43.02	245	56.98	24	12	50.50	12	50.00
86-87	486	201	41.36	285	58.64	20	5	25.00	15	75.00
87-88	473	187	39.53	286	60.47	14	4	28.57	10	71.43
88-89	658	243	36.93	415	63.07	22	7	31.82	15	68.18
89-90	693	227	35.52	412	64.48	29	7	24.14	22	75.86
90-91	916	318	34.72	598	65.28	43	14	32.56	29	67.44
91-92	984	315	32.02	669	67.98	42	9	21.43	33	78.57
92-93	1049	361	34.41	688	65.59	28	8	28.57	20	71.43

Πίνακας 18 β

Νομικής κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84										
84-85										
85-86										
86-87	3	0	0	3	100	5	2	40.00	3	60.00
87-88	7	6	85.71	1	14.29	27	9	33.33	18	66.67
88-89	15	4	26.67	11	73.33	60	20	33.33	40	66.67
89-90	12	4	33.33	8	66.67	87	31	35.63	56	64.37
90-91	22	7	31.82	15	68.18	125	37	29.60	88	70.40
91-92	23	6	26.09	17	73.91	129	35	27.13	94	72.87
92-93	30	10	33.33	20	66.67	123	31	25.20	92	74.80

Πίνακας 19 β

Λοιπές Ειδικότητες κατά φύλο και Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	692	211	30.4	481	69.6					
75-76	712	219	30.8	493	69.2					
76-77	544	103	11.8	441	88.2	220	103	46.82	117	53.18
77-78	635	113	17.8	522	82.2	179	78	43.6	101	56.4
78-79	754	137	18.2	617	81.8	107	58	54.2	49	45.8
79-80	914	210	22.9	704	77.1	117	59	50.4	58	49.6
80-81	1061	262	24.7	799	75.3	54	28	51.8	26	48.2
81-82	1216	296	24.4	920	75.6	89	43	48.3	46	51.7
82-83	85	45	52.9	40	47.1	25	14	56	11	44.0
83-84	4	2	50.00	2	50.00	7	2	28.57	5	71.43
84-85	12	6	50.00	6	50.00	21	11	52.38	10	47.62
85-86	11	7	63.64	4	36.36	6	3	50.00	3	50.00
86-87	11	8	72.73	3	27.27	13	9	69.23	4	30.77
87-88	7	4	57.14	3	42.86	17	10	58.82	7	41.18
88-89	22	13	59.09	9	40.91	12	6	50.00	6	50.00
89-90	24	18	75.00	6	25.00	13	7	53.85	6	46.15
90-91	44	28	63.64	16	36.36	18	10	55.56	8	44.44
91-92	70	46	65.71	24	34.29	14	??	??	110	??
92-93	133	75	56.39	58	43.61	12	6	50.00	6	50.00

*IV Κατανομή των εκπαιδευτικών της Γενικής Β/θμιας
Εκπαίδευσης κατά φύλο, τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών και βαθμίδα
– Γυμνάσιο / Λύκειο (πίνακες I – V).*

Πίνακας Ι
Μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	534	370	69.29	164	30.71					
75-76	513	301	58.67	212	41.33					
76-77	311	180	57.88	131	42.12	339	50.45	171	49.55	168
77-78	373	218	58.45	155	41.55	369	48.78	180	51.22	189
78-79	448	257	57.37	191	42.63	408	48.04	196	51.96	212
79-80	504	277	54.96	227	45.04	441	48.75	217	51.25	224
80-81	564	344	60.99	220	39.01	442	48.19	213	51.81	229
81-82	660	415	62.88	245	37.12	451	46.12	208	53.88	243
82-83	709	464	65.44	245	34.56	457	51.20	234	48.80	223
83-84	794	539	67.88	255	32.12	499	50.10	250	49.90	249
84-85	843	580	68.80	263	31.20	486	48.77	237	51.23	249
85-86	926	663	71.60	263	28.40	509	48.33	246	51.67	263
86-87	962	680	70.69	282	29.31	355	76.34	271	23.66	84
87-88	2757	1280	46.43	1477	53.57	2189	39.15	857	60.85	1332
88-89	3027	1392	45.99	1635	54.01	2473	41.29	1021	58.71	1452
89-90	3281	1482	45.17	1799	54.83	2644	41.83	1106	58.17	1538
90-91	3499	1509	43.13	1990	56.87	2779	41.31	1148	58.69	1631
91-92	3805	1626	42.73	2179	57.27	3039	42.74	1299	57.26	1740
92-93	4802	2029	42.25	2773	57.75	3525	44.20	1558	55.80	1967

Πίνακας III
Μετεκπαίδευση στο Εξωτερικό

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ					ΛΥΚΕΙΟ				
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75	163	108	66.26	55	33.74					
75-76	219	182	83.11	37	16.89					
76-77	94	69	73.40	25	26.60	134	104	77.61	30	22.39
77-78	103	82	79.61	21	20.39	139	100	71.94	39	28.06
78-79	102	79	77.45	23	22.55	141	100	70.92	41	29.08
79-80	100	69	69.00	31	31.00	169	131	77.51	38	22.49
80-81	143	80	55.94	63	44.06	224	139	62.05	85	37.95
81-82	198	102	51.52	96	48.48	241	164	68.05	77	31.95
82-83	226	125	55.31	101	44.69	297	183	61.62	114	38.38
83-84	275	174	63.27	101	36.73	305	173	56.72	132	43.28
84-85	296	199	67.23	97	32.77	344	203	59.01	141	40.99
85-86	319	207	64.89	112	35.11	333	161	48.35	172	51.65
86-87	357	226	63.31	131	36.69	303	122	40.26	181	59.74
87-88	178	93	52.25	85	47.75	197	110	55.84	87	44.16
88-89	241	121	50.21	120	49.79	176	95	53.98	81	46.02
89-90	225	105	46.67	120	53.33	212	126	59.43	86	40.57
90-91	227	110	48.46	117	51.54	302	163	53.97	139	46.03
91-92	182	84	46.15	98	53.85	168	90	53.57	78	46.43
92-93	207	102	49.28	105	50.72	156	99	63.46	57	36.54

Πίνακας IV
Κάτοχοι Master

Έτη	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ					
	Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες		Σύνολο	Άνδρες		Γυναίκες	
		N	%	N	%		N	%	N	%
74-75										
75-76										
76-77										
77-78										
78-79										
79-80										
80-81										
81-82										
82-83										
83-84										
84-85										
85-86										
86-87										
87-88						201	133	66.17	68	33.83
88-89	190	96	50.53	94	49.47	228	140	61.40	88	38.60
89-90	206	101	49.03	105	50.97	241	153	63.49	88	36.51
90-91	247	126	51.01	121	48.99	280	178	63.57	102	36.43
91-92	284	172	60.56	112	39.44	284	172	60.56	112	39.44
92-93	274	140	51.09	134	48.91	278	175	62.95	103	37.05